

**URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA**

H.Čemerlića 2, 71000 Sarajevo, Tel: ++ 387 (0) 33 70 35 73, Fax: 70 35 65 - www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

ИЗВЈЕШТАЈ

О ФИНАНСИЈСКОЈ РЕВИЗИЈИ МИНИСТАРСТВА ОДБРАНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА 2014. ГОДИНУ

Број: 01/02/03-08-16-1-622/15

Сарајево, јули 2015. године

САДРЖАЈ

I	МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА.....	3
II	ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ	6
1.	Увод	6
2.	Поступање по ранијим препорукама	6
3.	Систем интерних контрола.....	9
4.	Буџет	11
5.	Планирање и извјештавање о раду.....	12
6.	Преглед расхода буџета.....	14
6.1	Текући издаци.....	14
6.2.	Капитални издаци.....	19
6.3.	Текући грантови.....	19
7.	Биланс стања	20
8.	Јавне набавке.....	27
9.	Остало	33
10.	Кореспонденција.....	37
III	ПРИЛОГ	38
	ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ И ИЗЈАВА О ОДГОВОРНОСТИМА.....	38
	Преглед расхода буџета за 2014. годину	
	Биланс стања на 31.12.2014. године	
	Изјава о одговорностима руководства	

I МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА

Увод

Извршили смо ревизију финансијских извјештаја (биланса стања, прегледа прихода, примитака и финансирања, прегледа расхода буџета по економским категоријама, посебних података о платама и броју запослених, прегледа динамике запошљавања, прегледа сталних средстава у облику ствари и права, прегледа капиталних улагања и анализу извршења буџета – текстуални дио) у **Министарству одбране Босне и Херцеговине** (у даљем тексту: Министарство) за годину која се завршава 31. децембра 2014. године.

Поред финансијских извјештаја, предмет ревизије била је и усклађеност пословања Министарства са одговарајућим законима и прописима који имају утицаја на финансијске извјештаје за 2014. годину.

Одговорност руководства

Руководство Министарства је одговорно за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са прихваћеним оквиром финансијског извјештавања, тј. **Законом о финансирању институција БиХ, Правилником о финансијском извјештавању институција БиХ и Правилником о рачуноводству са рачуноводственим политикама и процедурама за кориснике буџета институција БиХ**. Ова одговорност укључује и креирање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и презентацију финансијских извјештаја који не садрже значајне погрешне исказе услјед пријеваре или грешке.

Поред одговорности за припрему и презентацију финансијских извјештаја, руководство Министарства је одговорно за пословање у складу са **Законом о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за текућу фискалну годину, Законом о платама и накнадама у институцијама БиХ, Законом о јавним набавкама БиХ** и другим одговарајућим законима и прописима и потврђује да је током фискалне године обезбиједило намјенско, сврсисходно и законито кориштење средстава одобрених буџетом институције за остваривање утврђених циљева, те економично, ефикасно и ефективно функционисање система финансијског управљања и контроле.

Одговорност ревизора

Наша је одговорност да изразимо мишљење о финансијским извјештајима на основу ревизије. Ревизију смо извршили у складу са Законом о ревизији институција Босне и Херцеговине и примјенљивим Оквиром Међународних стандарда врховних ревизионих институција (ISSAI). Ови стандарди захтијевају да поступамо у складу са етичким захтјевима и да ревизију планирамо и извршимо на начин који омогућава да се, у разумној мјери, увјеримо да финансијски извјештаји не садрже значајне погрешне исказе. Ревизија укључује обављање поступака у циљу прибављања ревизионих доказа о износима и објавама у финансијским извјештајима. Избор поступка је заснован на просуђивању ревизора, укључујући процјену ризика значајног погрешног приказивања у финансијским извјештајима услјед пријеваре или грешке. Приликом процјене ризика ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја у циљу осмишљавања ревизионих поступака који су одговарајући у датим околностима, али не у сврху изражавања мишљења о ефикасности интерних контрола. Ревизија такођер оцјењује финансијско управљање, функцију интерне ревизије и систем интерних контрола.

Поред одговорности за изражавање мишљења о финансијским извјештајима, наша одговорност је изражавање мишљења о томе да ли су активности, финансијске трансакције и информације, по свим битним питањима, усклађене са одговарајућим законима и прописима. Ова одговорност укључује обављање процедура како би добили ревизионе доказе о томе да ли се средства користе за одговарајуће намјене које су одређене законом и другим прописом. Ове процедуре укључују процјену ризика од значајних неслагања са законима и другим прописима.

Мишљење

Вјерујемо да су прибављени ревизиони докази довољни и одговарајући и да обезбјеђују основ за наше мишљење.

Основ за мишљење са резервом

1. Као што је наведено под тачком 7. Извјештаја, у дијелу везано за попис средстава, обавеза и потраживања, исти није у цијелости извршен у складу са важећим прописима;
2. Као што је наведено под тачком 7. Извјештаја у дијелу који се односи на покретну перспективну имовину, односно на дио перспективне имовине који није процијењен и укњижен у пословне књиге Министарства, а која ће по Споразуму о коначном располагању свим правима и обавезама на покретној имовини и даље служити за потребе Министарства;
3. Као што је наведено под тачком 8. Извјештаја која говори да још увијек није успостављен ефикасан и поуздан систем јавних набавки, а везано за провођење појединих процедура јавних набавки и реализације уговора.

Мишљење са резервом

Према нашем мишљењу:

- Финансијски извјештаји Министарства приказују фер и истинито, по свим битним питањима, стање имовине и обавеза, прихода и расхода на 31.12.2014. године и извршење буџета за годину која се завршила на наведени датум у складу са прихваћеним оквиром финансијског извјештавања, осим за могуће ефекте наведене у Основи за мишљење са резервом,
- Активности, финансијске трансакције и информације приказане у финансијским извјештајима Министарства у току 2014. године биле су у свим значајним аспектима усклађене са одговарајућим законима и другим прописима, осим за могуће ефекте који су наведени у Основи за мишљење са резервом.

Скретање пажње

Не изражавајући даљу резерву на дато мишљење, скрећемо пажњу на:

- Тачку 7. Извјештаја везано за краткорочне обавезе и разграничења у дијелу који се односи на евидентирање расхода за робе, услуге и радове који се суштински односе на наредну фискалну годину;
- Тачку 9. Извјештаја у дијелу који се односи на потенцијалне обавезе Министарства;

- Тачку 9.Извјештаја која се односи на слабости код реализације новчаних и евидентирања неновчаних (натуралних) донација.

Сарајево, 07.07.2015. године

ГЕНЕРАЛНИ РЕВИЗОР

Миленко Шего

**ЗАМЈЕНИК
ГЕНЕРАЛНОГ
РЕВИЗОРА**

Џевад Некић

**ЗАМЈЕНИЦА
ГЕНЕРАЛНОГ
РЕВИЗОРА**

Божана Трнинић

II ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ

1. Увод

Министарство је основано Законом о измјенама и допунама закона о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине¹. Према одредбама Закона о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине² и Закона о одбрани³ Министарство је надлежно за:

- стварање и одржавање одбрамбеног капацитета, како би се обезбиједила заштита суверенитета, територијалног интегритета, политичке независности и међународног субјективитета Босне и Херцеговине;
- надзор над свим аспектима Оружаних снага Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Оружане снаге);
- представљање Босне и Херцеговине у међународним односима везано за питања одбране;
- израду, преглед и ажурирање одбрамбене политике Босне и Херцеговине коју одобрава Предсједништво Босне и Херцеговине;
- израду и одобравање политика и прописа у погледу организације, администрације, обуке, опремања и употребе Оружаних снага;
- осигуравање да Босна и Херцеговина поштује међународне обавезе везано за питање одбране;
- активирање јединица резервног састава и категорија резервиста за све операције, изузев планиране обуке;
- размјештај или употребу било којег дијела Оружаних снага ван Босне и Херцеговине за све операције или активности обуке;
- издавање инструкција начелнику Заједничког штаба Босне и Херцеговине за употребу или размјештање било које јединице Оружаних снага унутар Босне и Херцеговине за потребе које нису обука;
- успостављање поступака за одобравање војне помоћи цивилним властима у случају природних катастрофа и несрећа, по овлаштењу даном од Предсједништва Босне и Херцеговине;
- установљавање поступака који обезбјеђују транспарентност дужности Министарства и остале надлежности дефинисане у Закону.

Одредбама Закона о одбрани дефинисане су организационе и административне те командне надлежности министра одбране које су предмет врховне команде и контроле Предсједништва БиХ.

2. Поступање по ранијим препорукама

Канцеларија за ревизију институција БиХ (у даљњем тексту: Канцеларија за ревизију) извршила је финансијску ревизију Министарства за 2013. годину о чему је сачињен Извјештај о ревизији те изразила мишљење са резервом на неевидентирање покретне перспективне имовине, прецјењивање краткорочних текућих обавеза, пописа имовине, обавеза и потраживања те неустављавање ефикасног и поузданог система јавних набавки, уз истицање предмета везано за непостојање плана борбе против корупције,

¹ Службени гласник БиХ, број 42/03.

² Службени гласник БиХ број: 05/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09.

³ Службени гласник БиХ, број 88/05.

рационализацију трошкова службених возила и потенцијалне обавезе у вези судских спорова.

Министарству су предложене препоруке којима се сугерише предузимање одређених активности на унапјеђењу пословања и отклањању неправилности у даљем пословању. Министарство је доставило одговор Уреду за ревизију у складу са чланом 16. став 3. Закона о ревизији институција БиХ.

Освртом на препоруке ревизије дате у Извјештају о ревизији за 2013. годину те увидом у предузете активности, утврдили смо сљедеће:

- **Реализоване препоруке:**

Донесен је План дјеловања против корупције у Министарству који садржи сљедећа документа: Политике за изградњу интегритета, спречавање и борбу против корупције у Министарству, Акциони план за превенцију корупције и борбу против корупције у Министарству и Оружаним снагама за 2014. годину и План интегритета Министарства са јасно дефинисаним мјерама и активностима.

Министарство је, у циљу јачања функције интерне ревизије извршило кадровско јачање интерне ревизије.

Успостављена је информатичка подршка која обезбјеђује свеобухватне евиденције перспективне покретне војне имовине.

Аконтације за путне трошкове су исплаћиване на основу реалне процјене трошкова пута.

Министарство је донијело Одлуку о стављању ван снаге Одлуке о регулисању исплате дневница возачима.

Нису уочене исплате из благајне које нису евидентиране у благајничком дневнику.

На основу презентираних информација, у току 2014. године била је једна Одлука о исплати обавеза из претходних година у износу од 5.569 КМ, од којих је исплаћен износ од 2.735 КМ, што представља значајно смањење ове врсте исплата у односу на претходне године.

У поступцима јавних набавки за услуге оправке и одржавања опреме техничке спецификације су свеобухватније и састављене на начин да минимизирају постојање непредвиђених услуга, радова и резервних дијелова.

Министарство је донијело Наређење којим је дефинисало изглед и обавезу једнообразности изгледа уговора о смјештају запослених.

Креирана је резервна копија података и омогућена је контрола записа у постојећем систему плата кроз "лог-фајлове".

Инсталирана је набављена мрежна опрема те су повезане преостале локације путем СДХ мреже.

- **Препоруке чија је реализација у току:**

Још увијек није на свим нивоима успостављен систем интерних контрола који ће у циљу ефикаснијег пословања и поузданог финансијског извјештавања, елиминисати слабости и допринијети ефикасном остваривању циљева Министарства.

Министарство је подузело значајне активности у вези процјене и укњижења покретне перспективне војне имовине. Процијењене вриједности имовине везано за моторна возила и летјелице унесене су у пословне евиденције министарства под шифром наслијеђено. Активности процјене и уноса у пословне књиге преостале имовине укључујући и дио возила су у току.

Ријешен је дио потраживања за уплаћене авансе, међутим иста још увијек нису затворена. Такођер нису ријешена евидентирана потраживања од особа којима је истекао мандат.

Нису вршене исплате за први и задњи дан путовања у случају када је осигурана исхрана и смјештај на службеном путу, док се и даље не врши прилагање позива од стране организатора.

- **Нереализоване препоруке:**

Иако је Министарство покренуло одређене активности на прикупљању имовинско правне документације, питање непокретне перспективне војне имовине Министарства као дио опће проблематике државне имовине није још увијек ријешено, тако да иста није укњижена у пословне књиге Министарства.

Процес предаје неперспективних локација непокретне војне имовине није још увијек извршен (код Оружаних снага је 27 неперспективне локације, од којих је 11 спремних за предају владама ентитета⁴).

Није ријешено питање остале покретне имовине објављене у службеном гласнику која ће даље служити за потребе Министарства.

Министарство није подузимало значајније активности на пројекту трајног рјешавања смјештаја професионалних војних лица⁵.

Министарство финансија и трезора БиХ је, на приједлог заједничке комисије, закључило уговор за набавку новог система за обрачун плата и накнада запослених у Министарству, али имплементација уговора не тече планираном динамиком и није реализована до краја 2014. године.

Везано за службена возила, нису предузимане значајније активности по питању оправданости постојећег возног парка, није успостављена ефикасна контрола утрошка средстава за употребу возила.

Нису нам презентиране информације да је извршена процедура уништења за опрему расходовану у 2012. години како то налаже Правилник о рачуноводству.

Редовити годишњи попис поновно није проведен у складу са релевантним прописима и самом сврхом пописа.

Приједлог правилника о образовању, усавршавању за активне војне особе још увијек није упућен Савјету министара БиХ на сагласност.

⁴ Динамика овог процеса овиси о нижим нивоима власти.

⁵ Проблематика смјештаја детаљније обрађена у извјештају ревизије учинка „Смјештај активних војних лица у Министарству Одбране БиХ“.

Министарство је у недостатку средстава на појединим позицијама, поновно евидентирало одређене трошкове супротно постојећем Правилнику о рачуноводству и контом плану.

Нису предузимане активности везано за провођење и евидентирање пословних промјена након пријема натуралних донација, са нагласком на стална средства.

Поновно је на бази проведених ревизорских процедура утврђено како постоје неслагања у салдима обавеза према добављачима.

Министарство није сачинило детаљну анализу свих процедура јавних набавки, лоцирало проблеме у систему и исте отклонило како би се јавне набавке могле проводити на прописани начин и избјегли будући спорови.

Министарство није Интерним актом дефинисало обавезу вођења евиденција о примљеним банковним гаранцијама, начин њиховог чувања и одлагања, као и одговорност за благовремено поступање по истим. Банкарске гаранције и даље стоје код референта који проводи набавку.

3. Систем интерних контрола⁶

Министарство је одговорно за креирање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и презентацију финансијских извјештаја и усаглашеност пословања са законима и правилима. Систем интерних контрола који дефинише питање располагања и евидентирања имовине, креирање јасних и прецизних правила и процедура потрошње за значајније трошкове, процедуре извјештавања итд., по мишљењу ревизије није у цијелости креиран у складу са COSO моделом од 5 компоненти. Контролно окружје представља основицу система интерних контрола и подразумијева руковођење и стил управљања, организацијску структуру и компетентности и политике људских ресурса.

На основу проведене ревизије може се констатовати како је Министарство предузимало одређене активности на унапјеђењу система интерних контрола, као што су: активности на процјени и евидентирању у пословним књигама вриједности материјалних средстава покретне перспективне војне имовине, остале перспективне имовине, припреми неперспективне непокретне имовине; активности везано за реализацију раније датих аванса; активности везано за развој система стандардизације, кодификације и контроле квалитета; значајно су смањене исплате обавеза из претходних година; донесен је План дјеловања против корупције у Министарству који садржи између осталог и План интегритета Министарства са јасно дефинисаним мјерама и активностима; измијењен је Правилник о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију те је извршен пријем кадрова у циљу јачања функције интерне ревизије.

Међутим, поред покренутих активности, ревизијом Министарства су уочене одређене слабости у функционисању система интерних контрола те постоји простор за побољшање и надоградњу истог. Као значајније (системе) недостатке наводимо следеће:

- **Још увијек неријешено питање располагања војном имовином** што представља ризик за ефикасно и транспарентно управљање јавним средствима те сметњу при реализацији програмских циљева Министарства. Неријешен

⁶ Систем интерних контрола је јединствен процес којег уводи руководство и запослени институције, а осмишљен је за пружање разумних увјерења да се у извршавању мисије институције постижу следећи општи циљеви: ефикасне пословне операције, поуздано финансијско извјештавање, усклађеност пословања са законима и другим прописима и заштита имовине.

статус имовине представља проблем и са гледишта рачуноводственог евидентирања и обављања пописа имовине. Рјешавање питања војне имовине није у искључивој надлежности Министарства и представља својеврсно политичко питање⁷;

- **Неадекватно финансијско управљање средствима из ранијих периода** које се рефлектује и на текуће пословање Министарства. Наиме још увијек нису у цијелости оправдани дати аванси из ранијих година, нису наплаћена потраживања од војно-дипломатских представника, није ријешено евидентирање, односно реализација депозита уплаћеног 2011. године за набавку материјално техничких средстава за провођење протуминских акција;
- **Још увијек недовољно поуздан и ефикасан систем јавних набавки** - уочене су бројне слабости система при провођењу процедура јавних набавки и у примјени важећих прописа.

Потребно је, у циљу ефикаснијег пословања и поузданог финансијског извјештавања, на свим нивоима успоставити систем интерних контрола који ће елиминисати наведене слабости и допринијети ефикасном остваривању циљева Министарства.

- **Руковођење, организација и људски ресурси**

Министарством руководи министар који има два замјеника: замјеника министра одбране за политику и планирање и замјеника министра одбране за управљање ресурсима. Величину, структуру и локацију Оружаних снага предлаже министар одбране, а приједлог усваја Предсједништво БиХ.

Закон о одбрани БиХ дефинише Заједнички штаб Оружаних снага као стручно стожерно тијело подчињено министру одбране, које је одговорно за планирање, организовање и извршење налога и заповиједи министра одбране.

У Министарству се државни службеници, запосленици и активна војна лица распоређују на послове и задатке у складу са важећим законима и Правилником о унутрашњој организацији Министарства. Правилником о унутрашњој организацији Министарства од 28.07.2006. године су прописане надлежности, начин руковођења и систематизација радних мјеста у Министарству. Правилник о унутрашњој организацији предлаже Министарство, а потврђује га Савјет министара БиХ. Унутрашња организација у Министарству задовољава потребе за људским ресурсима и не користе се други видови запошљавања. Министарство спроводи свеобухватну анализу описа послова радних мјеста систематизованих у Министарству кроз коју настоји да сагледа функционалност у складу са одобреном систематизацијом.

У процесу ревизије сагледано је и управљање људским ресурсима Министарства. Под управљањем људским ресурсима подразумијевају се међусобно повезане активности и процеси од којих су најважнији: планирање броја радних мјеста, анализа послова тј. радних мјеста, дефинисање компетенција и вјештина за свако радно мјесто, процес селекције, професионална обука и развој запослених, унапрјеђење знања и вјештина запослених, мотивација запослених и међуљудски односи те комуникација са запосленим.

Руководећи државни службеници развијају вјештине и стручности кроз програме обуке Агенције за државну службу, Дирекције за европске интеграције БиХ, Програм

⁷ Почетком 2012. године постигнут је споразум политичких лидера о принципима расподеле непокретне војне имовине, међутим још увијек нису конкретизирани радње по питању непокретне војне имовине (процјена имовине, укњижа власништва, евидентирање у пословним књигама).

ProAccession као и учење енглеског језика у Министарству. За наведене обуке не издвајају се посебна финансијска средства, Агенција за државну службу БиХ и Дирекција за европске интеграције БиХ реализује обуке из својих буџета.

Министарство је у претходном периоду, у циљу дефинисања стратешких одређења у систему управљања људским ресурсима, донијело низ политика управљања и развоја људских ресурса: Политика развоја функције менаџмента људских потенцијала (HRM) у Министарству, Политика професионалног развоја и управљања каријером војних лица у Министарству и Оружаним снагама. Сврха Политике развоја HRM-а у Министарству јесте омогућавање изградње нових и јачања постојећих капацитета у процесу управљања људским потенцијалима унутар цивилних структура система одбране. У циљу имплементације усвојених политика, сачињено је више правилника и процедура.

Министарство проводи оцјењивање рада државних службеника у складу са Правилником о начину оцјењивања рада државних службеника у институцијама БиХ, а оцјењивање рада војних лица врши се у складу са Правилником о оцјењивању рада војних лица у Министарству и Оружаним снагама. У 2014. години није било примјера негативне оцјене рада државних службеника.

- **Интерна ревизија**

У складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ⁸ и Одлуци о критеријима за успоставу јединица интерне ревизије у институцијама БиХ⁹, Министарство је извршило измјене Правилника о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију. Правилником је предвиђено да интерну ревизију обавља Јединица за интерну ревизију у којој су предвиђена четири радна мјеста и то руководиоца Јединице и три стручна савјетника за интерну ревизију. У 2014. години у интерној ревизији су била ангажована два извршиоца, руководиоца Јединице и један стручни савјетник. Почетком 2015. године дошло је до кадровског јачања интерне ревизије запошљавањем једног стручног савјетника, а процедура пријема другог савјетника је у тијеку. Рад интерне ревизије заснован је на процедурама планирања, извршења и извјештавања у складу са стандардима интерне ревизије, те Приручнику прописаном од Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора БиХ. Годишњим планом предвиђено је пет ревизија колико је и извршено. Поред редовитих активности, Јединица за интерну ревизију је давала и стручна мишљења по захтјевима из Кабинета министра.

4. Буџет

Министарство је, сходно финансијском ограничењу, потребама Министарства и Оружаних снага и прихваћеним обавезама, упутило захтјев за додјелу средстава из буџета за 2014. годину у два дијела и то: Буџетски захтјев до финансијског ограничења у износу од **287.589.000 КМ** и то за текуће издатке износ од 283.015.000 КМ, капиталне издатке износ од 4.274.000 КМ и грантови износ од 300.000 КМ (текући и капитални грантови). Анекс буџетског захтјева у износу од 19.102.000 КМ. Укупни буџетски захтјев са Анексом за 2014. годину износио је 306.691.000 КМ.

Законом о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014.¹⁰ годину, Министарству су одобрена средства у износу од **282.854.000 КМ**. Усвајањем Закона о измјенама и допунама Закона о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2014. годину, буџет Министарства је умањен за 2.201.000 КМ или 1% како би се обезбиједила помоћ

⁸ Службени гласник БиХ, број 27/08, 32/12.

⁹ Службени гласник БиХ, број 49/12.

¹⁰ Службени гласник БиХ, број: 104/13.

становништву на подручјима угроженим поплавама, те је Министарство у 2014. години располагало с буџетом од **280.653.000 КМ**. Након техничких измјена у контном плану у односу на ребаланс, текући издаци су смањени, а капитални повећани за 169.000 КМ.

У току године Министарству су одобрена средства из текуће резерве буџета институција БиХ у износу 380.000 КМ у сврху финансирања издатака који проистекну из дјеловања хеликоптера за помоћ цивилном становништву на територији погођеној поплавама.

Министарству су пренесена неискориштена средства за капитална улагања из 2013. године у износу 7.480.000 КМ за ремонт хеликоптера. Такођер, Министарству су одобрене новчане донације у укупном износу 2.343.803 КМ, тако да је Министарство у 2014. години располагало са буџетом од **290.856.803 КМ**.

На основу Одлуке о реструктурирању расхода Министарства финансија и трезора БХ број: 05-16-2-9050-4/14 од 12.12.2014. године Министарству је одобрено реструктурирање расхода у укупном износу од 4.740.427 КМ или 1.69 %. Реструктурирањем је извршено смањење позиција накнада трошкова запослених (400.000 КМ), издаци за текуће одржавање (2.634.150 КМ), набава опреме (1.610.027 КМ) и набавка сталних средстава у облику права (96.250 КМ), а повећани су: бруто плате и накнаде (300.000 КМ), путни трошкови (100.000 КМ), издаци телефонских и поштанских услуга (30.600 КМ), издаци за енергију и комуналне накнаде (632.900 КМ), набавка материјала (621.190 КМ), издаци за услуге пријевоза и горива (1.752.528 КМ), трошкови закупа (15.000 КМ), издаци за осигурање и трошкове платног промета (184.800 КМ) и уговорене услуге (1.103. 409 КМ).

Укупно остварени расходи Министарства у 2014. години износили су 275.105.933 КМ, од чега се

на буџетска средства односи 274.923.426 КМ, а на новчане донације 182.507 КМ. У односу на буџетом одобрена средства, извршење буџета износи готово 95%. Мање извршења у односу на одобрена буџетска средства се највећим дијелом односи на капиталне издатке. Наиме, средства у износу од 7.480.000 КМ, која су буџетом одобрена за ремонт хеликоптера, накнадно су, посебном одлуком Савјета министара БиХ одобрена да се реализују као вишегодишњи пројект, тако да није било извршења буџета за ове намјене. Одступања извршења на осталим позицијама углавном су узрокована проблемима у провођењу процедура јавних набавки. Извршење донираних средстава износило је 182.507 КМ (мање од 8% у односу на расположива средства) што је детаљније описано у тачки 9. Извјештаја - Донације.

Од укупно реализованих буџетских средстава у 2014. години (274.923.426 КМ), 69% средстава утрошено је на бруто плате и накнаде трошкова запослених (189.900.913 КМ), а за све остале расходе (текуће и капиталне) реализовано је 31% буџета.

5. Планирање и извјештавање о раду

- Стратешки план, програм рада и извјештај о раду

Стратешко планирање: Стратешко планирање на нивоу Министарства и Оружаних снага засновано је на стратешким концептуалним документима¹¹.

¹¹ Одбрамбена политика БиХ (одобрена од Предсједништва БиХ 2008. године), Политика одбрамбеног планирања (одобрена од министра одбране 2009. године), Политика управљања одбрамбеним ресурсима (одобрена од министра одбране 2009. године), Смјернице за одбрамбено планирање (одобрене од министра одбране у јануару 2013. године за раздобље до 2018. године), Концепт система програмирања, планирања, буџетирања и извршења.

Још увијек је у току усвајање документа Преглед одбране БиХ, чији је саставни дио документ Дугорочни план развоја и модернизације Оружаних снага. У њему се операционализира визија развоја Оружаних снага дефинисана Одбрамбеном политиком БиХ те правци и циљеви развоја Оружаних снага. Наведени документ би требао дати стратешку визију развоја одбрамбеног система БиХ до 2020. године. Сви документи везани за стратешко планирање су засновани на релевантним законима и објављени су на интернет страници Министарства.

Програм рада: Програм Рада Министарства за 2014. годину садржавао је укупно 113 програмских активности, од чега 91 тематска, 11 нормативних и 11 међународних активности. Тежиште активности Министарства утврђене Програмом рада за 2014. годину су: завршетак израде и усвајање документа Преглед одбране и Дугорочни план модернизације Оружаних снага 2011.-2020. година, развој цивилно војне сарадње и помоћи цивилним органима власти, окончање имплементације реформских рјешења из претходне реформе у подручју одбране, обука Оружаних снага, активности у оквиру Програма партнерство за мир и стварање услова за евроатланске интеграције укључујући и међународне мировне мисије, јачање међународне сарадње те наставак формалног конституисања системских докумената. Наведене активности су идентичне тежишту активности из Програма рада Министарства за 2013. годину.

Извјештај о раду: Министарство је доставило Извјештај о раду за 2014. годину Предсједништву БиХ, Заједничкој комисији за одбрану и сигурност Парламентарне скупштине БиХ те Савјету министара БиХ.

У складу са дефинисаним законским надлежностима, тежиште рада Министарства у 2014. години било је усмјерено на реализацији: програмских послова и задатака из надлежности Министарства као органа управе Босне и Херцеговине; активности придруживања НАТО-у; завршетка претходних реформских активности. Активности Министарства одбране БиХ су реализоване у сарадњи са свим институцијама Босне и Херцеговине и уз стручну подршку НАТО штаба у Сарајеву и EUFOR-a.

Према Изјави о одговорности министра Министарства, сви планирани програмски задаци су углавном у потпуности реализовани изузев активности у вези израде и усвајања документа Преглед одбране и Дугорочни план модернизације Оружаних снага БиХ 2011.-2020. године и израде планова имплементације.

Током 2013. године формирана је комисија за процјену информатичке опреме и средстава везе те комисија за процјену вриједности намјештаја и осталих машина и уређаја наслијеђених од ентитетских министарстава одбране, које су радиле на процјенама вриједности наведених средстава. По презентираним подацима износ за унос у пословне књиге за средства везе и информатичку опрему би требао износити 3.242.475 КМ, а намјештај и остале машине и уређаји би требали износити 3.856.549 КМ. Са датумом обављања завршне ревизије, унос наведених средстава није још увијек био извршен. Активности у вези процјене и евидентирања наслијеђене имовине Министарства су још увијек у току. Такођер имплементација Споразума о коначном располагању свим правима и обавезама на покретној имовини која ће и даље служити за потребе одбране и Плана враћања остале покретне војне имовине владама ентитета је у току. Са владама РС и ФБиХ, према информацији из Извјештаја Министарства, постигнут је договор да се процес реализује до краја 2015. године.

Према наводима из Извјештаја о раду, Министарство је у потпуности реализовало 80 активности, дјелимично је реализовано 27 активности, а 6 активности је остало нереализовано. Степен реализације програма рада у 2014. години је 71%. У Извјештају се наводи како су остварени значајни резултати при пружању помоћи цивилним властима у спашавању људи и материјалних добара у случају природних и других катастрофа, нпр Оружане снаге су успјешно одговориле у току поплава на преко 200 захтјева цивилних структура власти. Оружане снаге су, током 2014. године, деминирале укупно 3.576.318

м² или 95,2 % од укупног годишњег плана противминских акција за 2014. годину што је за 1.386.212 м² или 63,29% више у односу на 2013. годину.

У Извјештају о раду за 2014. годину истакнути су проблеми који су утицали на функционалност рада Министарства. Као проблеми се наводе недостатак финансијских средстава који не дозвољава модернизацију Оружаних снага те недовољна опремљеност савременим техничким, информатичким и комуникацијским средствима.

- **Превенција корупције**

Стратегија за борбу против корупције: Министарство је у складу са Стратегијом за борбу против корупције донијело и усвојило одређена документа која се односе на борбу против корупције и то: Политика за изградњу интегритета, спречавање и борбу против корупције у Министарству и Оружаним снагама БиХ, усвојена децембра 2013. године; Акциони план за превенцију корупције и борбу против корупције у Министарству и Оружаним снагама БиХ, одобрен 24.06.2014. године и План интегритета Министарства, донесен 27.11.2014. године. Извјештај о коначном степену имплементације појединачних мјера Акционог плана је достављен Агенцији за борбу против корупције дана 09.01.2015. године.

Политиком изградње интегритета, смањења ризика и борбе против корупције у Министарству и Оружаним снагама, прецизирано је да Министарство даје смјернице и одобрава обуку у области изградње интегритета, превенције, смањења ризика и борбе против корупције у Министарству и Оружаним снагама. Припадници Министарства учествују на семинарима и радионицама у земљи и иностранству, које за предмет имају изградњу интегритета и борбу против корупције, а дио припадника Министарства присуствује и семинарима у организацији НАТО-а и EUFOR-а.

6. Преглед расхода буџета¹²

6.1 Текући издаци

- **Бруто плате**

Бруто плате реализоване су са 31.12.2014. године у износу од 189.900.913 КМ. Укупан број запослених у Министарству остварен са 31.12.2014. године износио је 10.011, колико је и одобрено Законом о буџету институција БиХ. Плате и накнаде плата обрачунавају се у складу са одредбама Закона о платама и накнадама у институцијама БиХ¹³. Током 2014. године у Министарству и Оружаним снагама радни однос је засновало 328 лица, док је 216 лица напустило министарство по разним основама.

Обрачун плата за запослене у Министарству врши Министарство финансија и трезора БиХ путем Централизованог система обрачуна плата, а обрачун плата за припаднике Оружаних снага и даље врши Министарство одбране путем посебног компјутерског програма.

Министарство финансија и трезора БиХ је покренуло процедуре за набавку софтвера за обрачун плата и накнада припадника Оружаних снага који треба бити уграђен у систем Централизованог обрачуна плата и накнада који се води у Министарству финансија и трезора БиХ (ЦОИП). Уговор је закључен са фирмом НИТЕС Бања Лука. Реализација уговора је започета у мају 2013. године. Правобранилаштво БиХ је дало позитивно мишљење на нацрт уговора за набавку новог система обрачуна плата и

¹² Преглед расхода буџета за 2014. годину приказан је у Табели И у прилогу Извјештаја.

¹³ Службени гласник БиХ, број 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13 и 87/13.

персонала за потребе Министарства. Њихова предвиђања су била да ће комплетан пројекат бити завршен са 31.12.2014. године. Међутим имплементација софтвера је још увјек у току.

Активност на пројекту „Имплементација информационог система за обрачун плата и накнада HRMS и Payroll за Оружане снаге БиХ“ за период 04.08.-30.09.2014. године у дијелу усаглашавања ставова по питању тумачења тендерског захтјева, а који се односи на Управљање људским ресурсима у Оружаним снагама, између имплементатора фирме „Нитес“ и представника министарства није окончана.

Додаци на плату: Приликом обрачуна плата врши се и обрачун посебног додатка на плату за професионална војна лица у Министарству и Оружаним снагама на основу Одлуке Савјета министара о посебним додацима на плату за професионална војна лица у Министарству и Оружаним снагама¹⁴. У току 2014. године исплаћени су сљедећи додаци: Деминерски додатак (1.894.631 КМ), Деминерски додатак-НУС (417.057 КМ), Летачки додатак (530.277 КМ), Доплата за службу на издвојеним висинским објектима (104.169 КМ), додатак за рад на дужности на којој је лице изложено дјеловањима штетним по здравље (135.650 КМ) и положајни додатак (568.154 КМ).

- **Накнаде трошкова запослених**

Значајне накнаде односе се на издатке за пријевоз (13.701.497 КМ), топли оброк (9.756.503 КМ), регрес (3.000.272 КМ), одвојени живот (6.449.370 КМ), накнада за смјештај војних и других лица (7.614.451 КМ), накнаде трошка смјештаја дужносника (679.200 КМ) помоћ у случају смрти (1.022.844 КМ), накнаде за мировне мисије (1.999.114 КМ), отпремнине (395.795 КМ) те остале посебне накнаде (398.940 КМ).

Због недостатка средстава извршено је књижење у износу од 95.318 КМ на накнадама трошкова запослених иако се наведени износ односи на путне трошкове, а због недостатка средстава на позицији накнада. Тиме су накнаде прецијењене за наведени износ.

Министарство треба евидентирати трошкове у складу са постојећим Правилником о рачуноводству и контом плану, а у недостатку средстава на појединим позицијама, користи друге законске могућности.

- **Путни трошкови**

Законом о буџету за 2014. годину Министарству су одобрени путни трошкови у износу од 3.109.000. У току године извршено је реструктурирање којим су путни трошкови повећани за 100.000 КМ. Буџет је реализован у цијелости, а због недостатка средстава на групи конта путни трошкови износ од 95.318 КМ је књижен на накнаде запослених. Остварени трошкови односе се на трошкове путовања у земљи 1.774.730 КМ, и трошкове путовања у иностранству 1.334.270 КМ.

Значајни издаци на путним трошковима у иностранству обухватају трошкове превоза јавним средствима у иностранству (335.315 КМ), трошкове смјештаја у иностранству (145.381 КМ) и трошкове дневница у иностранству (817.163 КМ). Путни трошкови у земљи највећим дијелом се односе на дневнице у земљи (1.747.017 КМ). У односу на исти период претходне године путни трошкови су већи за цца 16 %.

Путовања у земљи углавном су се односила на обављање редовних активности Министарства и Оружаних снага (сигурносне провјере припадника ОСБИХ, обиљежавање годишњица, обилазак локација ОСБИХ, имплементација програма) док

¹⁴ “Службени гласник БиХ” број 2/2009.

се путовања у иностранство углавном односе на билатералне састанке, конференције, семинаре, курсе, мисије и др.

На тестираном узорку путних налога у земљи и иностранству за запослене у Министарству те припаднике Оружаних снага уочили смо да код путних налога у иностранству углавном нису приложени позиви организатора са спецификацијом трошкова које сноси организатор, чиме је отежано праћење одлуке Савјета министара БиХ којом је дефинисано да ако је на службеном путовању обезбјеђена бесплатна исхрана (минимално полупансион) припадајућа дневница треба да се умањује за 70%.

Не оспоравајући специфичне потребе Министарства и Оружаних снага за службеним путовањима у земљи и иностранству, препоручујемо Министарству да уз путне налоге обезбједи прилагање цјелокупне кореспонденције са организатором (позиви, спецификација трошкова које сноси организатор).

- **Издаци телефонских и поштанских услуга**

Издаци телефонских и поштанских услуга остварени у 2014. години износе 745.719 КМ. Значајни трошкови односе се на издатке за фиксне телефоне (472.291 КМ), мобилне телефоне (159.018 КМ) и трошкове интернета (57.244 КМ).

Одлуком о висини трошкова за службене мобилне телефоне утврђено је право на употребу службених мобилних телефона и висина трошкова. Право на мјесечну накнаду трошкова службених мобилних телефона у Министарству има 86 запосленика, у распону од 20 КМ за возача и референта, до 400 КМ за министра и замјенике министра, а право на мјесечну накнаду трошкова службених мобилних телефона у Оружаним снагама има 192 особа. Просјечни мјесечни издаци за мобилне телефоне у 2014. години у Министарству износе 4.168 КМ, док у Оружаним снагама износе 7.811 КМ. У Министарству као и за Оружане снаге воде се мјесечне евиденције потрошње мобилних телефона, а настала прекорачења се одбијају од плате.

- **Издаци за енергију и комуналне услуге**

Законом о Буџету за 2014. годину Министарству су одобрени трошкови за енергију и комуналне услуге у износу од 7.475.900 КМ, а исти су реализовани у износу од 6.408.010 КМ или 85,72 %. Значајнији трошкови односе се на издатке за енергију (3.462.893 КМ), лож уље (1.493.844 КМ), воду и канализацију (735.459 КМ) и централно гријање (344.339 КМ).

Запримање фактура врши се у складу са Одлуком о стандардним оперативним процедурама стварања обавеза и уноса података путем ИСФУ у Главну књигу трезора. Сви рачуни за комуналне услуге (енергија, вода, плин, гријање, итд.) достављају се директно на адресу Министарства ради ажурности евидентирања и благовременог подношења фактура на плаћање како би се избјегло плаћање камата, што је знатно утицало на смањење камата у односу на ранији период.

Министарство води евиденцију о комуналним трошковима по мјесецима. С обзиром да постоје неслагања у погледу неизмирених обавеза између Министарства и одређених добављача за комуналне услуге, у претходном периоду и током текуће године Министарство је проводило активности на усаглашавању обавеза са наведеним добављачима које нису дале очекиване ефекте. Значајније разлике се односе на неусуглашене обавезе према Електродистрибуцијама, које је потребно адекватно образложити и документовати у сарадњи са овим добављачима.

Лож уље: Укупна реализација на конту лож уље износила је 1.493.844 КМ. Процедура набавке је проведена путем отвореног поступка који је садржавао четири лота (један за мазут, а три географски груписана по локацијама односно касарнама за лож уље екстра лако). Као најповољнији понуђач изабрана је Хифа Петрол д.о.о. са којом је закључен уговор у укупној вриједности од 1.498.620 КМ. Набавке су извршене у складу са потребама касарни, а на основу распоредних налога који су добављачима достављени као допуна уз наруџбенице. Испоруку су пратиле отпремнице које су потписивале одговорне особе на локацијама – касарнама и истовремено састављале записник о пријему. Испостављене фактуре су у складу са закљученим уговором.

- **Издаци за набавку материјала**

Законом о буџету за 2014. годину Министарству су одобрени издаци за набавку материјала у износу од 10.345.590 КМ, а реализовани су у износу 7.940.907 КМ или 76,76%. Најзначајнији трошкови односе се на канцеларијски материјал (325.336 КМ), ауто гуме (442.199 КМ), издатке за одјећу, униформе и платно (1.231.582 КМ) и храну и прехранбени материјал (5.186.878 КМ).

- **Издаци за употребу возила**

Евидентирани издаци за употребу возила и хеликоптера износе 9.189.404 КМ. Значајнији трошкови односе се на издатке за набавку горива (5.933.276 КМ), издатке за млазно гориво (1.378.507 КМ) те издатке за поправак и одржавање возила (1.227.870 КМ).

Процесом ревизијом обухваћено је кориштење и одржавање службених путничких возила Министарства и војних путничких возила Оружаних снага. Према достављеним подацима у 2014. години, 34 возила су била на располагању запосленицима Министарства, а 38 путничка возила на располагању припадницима Оружаних снага.

Интерним правилником је дефинисано да право располагања возилом 24 сата у Министарству имају министар и замјеници министра (дуже по два возила). Међутим, увидом у документацију може се констатовати да су и у 2014. години право располагања возилом 24 сата имале и друге особе.

Према достављеним подацима издаци за сервис 34 возила која користе запосленици Министарства износили су 78.743 КМ. Увидом у презентоване трошкове сервиса појединих возила може се констатовати да су исти за поједина возила високи и да се понављају из године у годину. *Установљено је да није успостављен ефикасан систем праћења, односно евидентирања трошкова одржавања службених возила (редован или ванредан сервис) те да се не врше анализе трошкова везаних за употребу возила.* Министарство нема успостављену поуздану базу података о трошковима употребе и одржавања возила, а која би представљала основ за саму оцјену оправданости за издавање одобрења сервисирања возила.

Препоручујемо Министарству да у циљу контроле и ефикаснијег располагања одобреним средствима, сачини поуздану базу података за свако возило које се користи за потребе рада Министарства, посебно имајући у виду чињеницу да је у току рационализација возног парка у складу са одлуком Савјета министара.

Начин употребе и критерији слједовања возила у Оружаним снагама дефинисани су интерним актима. Процесом ревизије су обухваћена војна путничка возила (без борбених и неборбених возила и инжињерских машина). Према подацима Заједничког штаба, у Оружаним снагама у употреби је 38 путничких возила, од чега је шест возила дато на употребу 24 сата дневно. Издаци исказани за сервис и одржавање возила су 75.010 КМ. Увидом у достављене податке може се констатовати како су значајни издаци

(33.521 KM или 44% од укупних трошкова) евидентирани за одржавање шест возила. С обзиром да су Оружане снаге успоставиле систем евидентирања и праћења утрошка средстава за одржавање возила препоручујемо да се детаљно анализирају разлози због којих су значајни издаци евидентирани за сервисирање појединих возила, а у циљу оцјењивања економичности истих.

У Извјештају о ревизији Министарства за 2012. годину, Министарству је сугерисано да се обрати Министарству финансија и трезора БиХ за отварање нових контних бројева или подбројева, који би служили за евидентирање трошкова везаних за возила која се не убрајају у категорију М1 возила. Министарство је подузимало одређене активности по овом питању, али исте нису резултирале осигуравањем праћења трошкова одржавања возила подијелом на М1 возила и остала возила.

Препоручујемо Министарству да обезбиједи књиговодствено праћење одржавања моторних возила за пријевоз путника, која осим сједишта возача имају још највише осам сједишта (М1 возила) и других возила на моторни погон (борбена и неборбена возила, инжињерске машине, аутобуси итд.).

Издаци за млазно гориво: Издаци за млазно гориво евидентирани су у износу 1.378.507.KM. Анализирајући евидентирани издатке може се констатовати како су издаци за набавку млазног горива у 2014. години износили 358.507 KM и исти су финансирани из резервисаних средстава у 2013. години (96.000 KM) и из текућег буџета (262.507 KM). Крајем 2014. год на разграничене расходе су евидентирани средства у вриједности од 1.116.000 KM. Резервисање средстава извршено је у складу са инструкцијом Министарства финансија и трезора, а на основу закључених уговора са изабраним добављачима.

- **Унајмљивање имовине и опреме**

Издаци унајмљивања простора или зграда остварени у 2014. години износе 314.966 KM и односи се на смјештај оперативне команде на основу споразума између НАТО Штаба у Сарајеву, снага Европске уније у Босни и Херцеговини и Министарства те најам простора за војно дипломатске представнике.

- **Издаци за текуће одржавање**

Издаци за текуће одржавање са 31.12.2014. године остварени у износу од 2.642.282 KM, а који се односе на издатке за поправак и одржавање опреме (1.695.142 KM) те издатке за поправак и одржавање зграда (772.156 KM).

Услуге поправке и одржавања опреме (1.695.142 KM): односе се на оправку и одржавање трансформаторских станица, телефонских централа, термоенергетских постројења, хеликоптера, кухињско - трпезаријске опреме, расхладних уређаја, компјутерске опреме итд. на локацијама Министарства и Оружаних снага широм БиХ, а у складу са важећим уговорима закљученим након проведених процедура набавки.

Поред редовних активности на оправци и одржавању опреме у Министарству су у току 2014. године извршене и услуге хитних интервенција на сервисирању и одржавању наоружања и војне опреме за потребе Министарства и Оружаних снага за 2014. годину. Хитне интервенције су вршене у складу са Одлуком о поступању у случају потреба за услугама и одржавању наоружања и војне опреме за потребе Министарства и Оружаних снага за 2014. годину.

Оправка и одржавање зграда (772.156 KM): Обухвата извођење грађевинско занатских и инсталатерских радова на основном одржавању инфраструктуре и објеката према

закљученим оквирним споразумима са изабраним добављачима, а у складу са потребама за овом врстом услуга те набавку грађевинског материјала у сврху инфраструктурног одржавања објеката.

- **Уговорене услуге**

Издаци за уговорене услуге остварени су у износу 2.394.330 КМ. Значајнији издаци односе се на: издатке за репрезентацију (330.217 КМ), издатке за хардверске и софтверске услуге (246.051 КМ), услуге примарне здравствене заштите (449.021 КМ), трошкови спора (563.017 КМ).

Услуге репрезентације (330.217 КМ): Одлуком о праву, начину и висини трошкова за финансијска средства репрезентације у Министарству БиХ од 29.03.2012. године прописана су правила кориштења репрезентације као и мјесечна ограничења укупних права на репрезентацију у бифеима у згради Министарства за напитке (кафа, сок, минерална вода, чај и сл.). Одобрени износи репрезентације крећу се од 60 КМ колико имају замјеници команданта Оружаних снага и команданта бригада, савјетници министра и савјетници замјеника министра и шефови канцеларија до 500 КМ колико има министар одбране БиХ.

6.2. Капитални издаци

Капитални издаци у 2014. години износе **1.954.089 КМ** (буџет 1.906.066 КМ, донације 48.023 КМ), а односе се на опрему (1.933.844 КМ) и стална средства у облику права (20.245 КМ).

Министарство је у 2014. години извршило измјену намјенске структуре капиталних издатака на основу сагласности Министарства финансија и трезора БиХ. Сагласност се односи на измјену намјенске структуре капиталних улагања у укупном износу 2.175.323 КМ која укључује набавку опреме у износу 1.985.573 КМ и набавку сталних средстава у облику права у износу 189.750 КМ. Измјена намјенске структуре капиталних улагања односи се на смањење: опреме за пријенос података и гласа (145.550 КМ), моторних возила (833.379 КМ), електронске опреме (100.000 КМ), фотографске опреме (1.519 КМ), војне опреме (1.007.450 КМ), специјалне опреме и мониторинга (150.000 КМ), остале опреме (255.620 КМ) и софтвера (26.650 КМ), те повећање рачунарске опреме (719.578 КМ) и остале опреме (163.913 КМ).

6.3. Текући грантови

ПРОГРАМ "ПЕРСПЕКТИВА" - NATO TRUST ФОНД

Током 2010. године је успостављен NATO Trust Fund II, под називом НАТО Перспектива Програм за Босну и Херцеговину за период 2010. – 2012. година, када је очекиван највиши одлив војног персонала, због немогућности продужетка уговора услед година старости. С обзиром да је NATO Trust Fund закључен крајем 2013. године, Министарство је имало обавезу да настави властити пројекат збрињавања отпуштеног персонала, за које намјене је у 2014. години у буџету одобрено 300.000 КМ на следећим позицијама: Грантови појединцима 50.000 КМ и Капитални грантови појединцима и непрофитним организацијама 250.000 КМ. Средства су предвиђена за збрињавање 71 лице које се у 2014. години налазе у процесу транзиције и збрињавања.

Савјет министара БиХ је 13.10.2014. године донио Одлуку о реализацији гранта за имплементацију програма транзиције и збрињавања отпуштеног персонала

Министарства и Оружаних снага у 2014.години. Наведеном Одлуком је одређено да се провођење потребне процедуре, утврђивања и евидентирања корисника средстава и утврђивања облика и висине помоћи за сваког корисника извршити према прописима и критеријима који регулишу ову област¹⁵.

С обзиром да су одлуке¹⁶ које регулишу дату проблематику донесене крајем 2014. године Министарство није реализовало средства из програм "Перспектива" те су иста резервисана на основу инструкције Министарства финансија и трезора БиХ, како би се започете активности око практичне транзицијске асистенције отпуштених лица могле имплементирати током 2015. године.

7. Биланс стања¹⁷

Укупна актива Министарства односи се на новчана средства у благајни (192.413 КМ), краткорочна потраживања (635.199 КМ) и стална средства (239.464.731 КМ). Укупна пасива Министарства односи се на краткорочне текуће обавезе (4.385.293 КМ), краткорочне текуће обавезе према запосленима (20.375.530 КМ), краткорочна разграничења (10.477.277 КМ) и извори средстава (239.464.731 КМ).

У Билансу стања исказани су извори средстава у износу 239.464.731 КМ и одговарају садашњој вриједности сталних средстава. Министарство је извршило попис сталних средстава, новчаних средстава, потраживања и обавеза.

• Новчана средства

Новчана средства у Министарству на 31.12.2014. године исказана су у укупном износу од 192.413 КМ, а односе се на новчана средства у благајнама. Прегледом на бази узорка благајничких извјештаја благајне у сједишту Министарства констатовано је да су путем благајне током 2014. године углавном исплаћени путни трошкови, аконтације за службена путовања те ситни материјални трошкови. Увидом у исплате са благајне констатовано је да се у току године кроз благајну вршила набавка авио карти за службена путовања у иностранство. Наиме, уговор за набавку авионских карата закључен са добављачем истекао је у марту 2014.године. До закључења новог уговора који је потписан у августу 2014. године, трошкови набавке авионских карата правдали су се као трошкови службеног путовања кроз благајну.

Узимајући у обзир значај средстава који се издвајају за ове сврхе мишљења смо да је потребно извршити анализу исплата кроз благајну и подузети активности да се што је могуће већи број трансакција одвија безготовински.

• Краткорочна потраживања

Краткорочна потраживања исказана у билансу стања исказана на дан 31.12.2014. године износе 635.199 КМ. Потраживања се састоје од осталих потраживања (535.675 КМ) и

¹⁵ Политика транзиције и збрињавања отпуштеног персонала МО и ОС БиХ, Програм транзиције и збрињавања отпуштеног персонала МО и ОС БиХ "Перспектива", Правилник о транзицији и збрињавању отпуштеног персонала МО и ОС БиХ и Оперативно упутство за асистенцију отпуштеног персонала МО и ОС БиХ.

¹⁶ Одлука Савјета министара БиХ о реализацији гранта за програм "Перспектива" од 13.10.2014. године; Одлука о критеријима за додјелу помоћи из средстава гранта крајњим корисницима Програма транзиције и збрињавања отпуштеног персонала МО и ОС БиХ "Перспектива" у 2014. години од 03.11.2014. године и Одлука о измјенама одлуке о критеријима за додјелу помоћи из средстава гранта крајњим корисницима Програма транзиције и збрињавања отпуштеног персонала МО и ОС БиХ "Перспектива" у 2014. години од 12.01.2015. године.

¹⁷ Биланс стања на 31.12.2014. године приказан је у Табели II у прилогу Извјештаја.

потраживања за унапријед плаћену робу и услуге - авансе (99.524 КМ). За исказана потраживања Министарство води одговарајуће помоћне евиденције.

Потраживања за унапријед плаћену робу и услуге (аванси) исказана су у износу од 99.524 КМ и односе се на добављача ТРЗ Хаџићи. У односу на претходну годину, ова потраживања су мања за 253.721 КМ. Информирани смо како је у Министарство пристигла понуда од добављача за испоруку резервних дијелова чиме би затворио дати аванс.

Поновно препоручамо Министарству предузимање мјера које ће резултирати рјешавањем насталих потраживања за дате авансе.

Потраживања од војно дипломатских представника у иностранству закључно са 31.12.2014. године, у Главној књизи Министарства исказана су у износу од 56.123 КМ. У односу на 2013. годину, потраживања по овом основу мања су за 62.177 КМ. Начин обрачуна плата, додатака и накнада особља у војно - дипломатским представништвима БиХ регулисано је Правилником о платама, додацима и накнадама особља у војно - дипломатским и војним представништвима БиХ¹⁸. Буџетом за 2014. годину планирана су средства за војно – дипломатска изасланства и војно представљање у иностранству у износу од 2.458.986 КМ, а укупно је у 2014. години дозначено 1.711.631 КМ. Од наведеног износа, 1.520.857 КМ се односи на плате и накнаде. У 2014. години Босна и Херцеговина је имала своје представнике у осам држава. Од исказаног салда потраживања (56.123 КМ), дио се и даље односи на потраживање од три лица којима је давно истекао мандат, а од којих Министарство укупно потражује 37.905 КМ.

Поновно препоручујемо Министарству да предузме конкретне мјера на рјешавању и наплати евидентираних заосталих потраживања за лица којима је истекао мандат.

- **Реализација извршеног трансфера из 2010. године (ПМА)**

На основу Одлуке министра одбране број: 11-03-26-5046-2/10 од 14.12.2010. године, Министарство је депонирао средства у износу од 672.604 УСД (1.000.000 КМ). Средства су депонирана за набавку материјално-техничких средстава за провођење Противминских акција (ПМА) у 2010/2011 години. Средства су уплаћена 15.02.2011. године на ФМС рачун Министарства у Трезору САД-а за програм војне помоћи Владе САД-а за Министарство.

С обзиром да је од укупно пребачене суме (672.604,41 УСД или 1.000.000 КМ) за набавку материјално техничких средстава за провођење противминских акција (ПМА), остало неискориштено 457.968,41 УСД, Министарство је са Владом САД потписало Писмо понуде и прихваћања (22.07.2013. године) да се за преостали дио неутрошених новчаних средстава (457.968,41 УСД) изврши набавка друге војне опреме (улошци за теренске јакне, јакне и панталоне за кишно вријеме). На основу овог захтјева потписано је Писмо понуде и прихваћања 22.07.2013. године са Владом САД. До завршетка ревизије није било даљњих активности на реализацији овог програма.

Препоручамо Министарству да, у сарадњи са Министарством финансија и трезора БиХ и Амбасадом САД-а убрза активности и заврши реализацију извршеног трансфера, посебно имајући у виду вријеме извршене уплате.

- **Стална средства**

У пословним књигама Министарства евидентирана су улагања у објекте и опрему која су извршена из буџета и доНАТОрских средстава од датума када је основано

¹⁸ Службени гласник БиХ, број 31/10.

Министарство, као и дио процијењене вриједности наслијеђене имовине. Стална средства Министарства евидентирана су у укупном износу од 283.970.610 КМ, а састоје се од грађевина – вањска освјетљења, тротоари и ограде (129.996 КМ) и монтажних објеката (25.616 КМ), опреме (263.076.166 КМ), сталних средстава у облику права (2.771.762 КМ), средстава у припреми (17.967.070 КМ) и исправке вриједности сталних средстава (-44.505.968 КМ).

Опрема: Вриједност опреме у главној књизи Министарства исказана је у износу од 263.076.166 КМ. У односу на 2013. годину значајније повећање односи се на укњижење процијењене вриједности наслијеђене имовине у износу од 221.561.968 КМ те повећања на основу примљених натуралних донација, плаћеног ПДВ-а и шпедиције, као и набавке из буџета.

Средства у припреми: На позицији средства у припреми евидентиран је салдо у износу од 17.967.070 КМ, што представља умањење за 16.483.956 КМ у односу на 2013. годину.

Салдо у износу од 14.978.442 КМ књижен на конту „Припрема и изградња осталих зграда“ се највећим дијелом односи на инвестицијска улагања у објекте који нису евидентирани у пословним књигама Министарства, због постојеће проблематике државне имовине.

У току 2014. године, Министарство је са конта Опрема у припреми и са конта Извори средстава искњижило вриједност од 16.493.798 КМ за коју је сачинило спецификацију из које се може видјети да се иста односи на плаћене ремонте хеликоптера у периоду од 2006.-2011.године. Иако Министарство исто образлаже на начин да је наведени износ садржан у процијењеној вриједности летјелица и зато је било потребно искњижити ту вриједност, за исто није сачињена одлука министра нити је дато образложење у самој одлуци за укњижење вриједности хеликоптера.

Мишљења смо да је потребно обезбиједити да се све значајније књиговодствене промјене на имовини врше на основу одлука или одобрења овлашћених лица са одговарајућим образложењем.

- **Краткорочне текуће обавезе**

Краткорочне текуће обавезе исказане на 31.12.2014. године износе 4.385.293 КМ и исте се односе на обавезе према добављачима (4.356.673 КМ), обавезе по основу закупнина (24.042 КМ), обавезе према физичким лицима (3.400 КМ) и обавезе по обустављаним порезима и доприносима (1.178 КМ).

Краткорочне текуће обавезе према добављачима: На основу презентираних информација, у току 2014. године била је једна Одлука о исплати обавеза из претходних година у износу од 5.569 КМ, од којих је исплаћен износ од 2.735 КМ. Мишљења смо да је у поређењу са претходном годином када је по презентираним подацима исплаћен значајнији износ од претходно наведеног успостављање јединствене књиге улазних фактура (КУФ) у Сектору за финансије и буџет, резултирало чињеницом да се смањи плаћање рачуна из претходних година. *Министарству се сугерише да континуирано води рачуна о правилности тзв. cut-offs, односно тачном разграничењу и евидентирању обавеза у одговарајућем обрачунском периоду у којем су обавезе и настале.*

Конфирмације салда: У циљу потврђивања стања добављача на дан 31.12.2014. године на бази одабраног узорка за конфирмације на наведени датум, анализом примљених конфирмација и њиховим поређењем са главном књигом Министарства поново је утврђено да постоје неслагања у салдима обавеза према добављачима. Значајније разлике се већином односе на неусаглашене обавезе према Електродистрибуцијама и Телецом оператерима, које је потребно адекватно

образложити и документовати у сарадњи са овим добављачима, утврдити да ли и у којем износу точно представљају обавезе Министарства те подузети даљње активности на коначном усаглашавању и сравњењу стања.

Поново препоручујемо Министарству да периодично усаглашава стања дуговања са добављачима. Потребно је успоставити адекватан систем евидентирања обавеза који ће омогућити правилно евидентирање и праћење стања обавеза у финансијским извјештајима Министарства.

- **Разграничени расходи**

На основу Упутства Министарства финансија и трезора БиХ¹⁹, Министарство је у Главној књизи, на конту разграничених расхода евидентирало износ од 10.477.227 КМ, што је 3.137.458 КМ веће у односу на претходну годину.

На основу наведеног упутства, у 2015. години је оприходовано 576.143 КМ неискориштених средстава из 2013. године и евидентирано као ванредни приход институција БиХ. Увидом у документацију, констатовано је како су се разграничени расходи за набавку роба и услуга углавном односили на издатке за набавку материјала (3.651.124 КМ), издатке за услуге пријевоза и горива (3.635.293 КМ) и набавку опреме (1.361.736 КМ). Разграничења су евидентирана на основу склопљених купопродајних уговора са добављачима. Иако је Министарство поступало по Упутству Министарства финансија и трезора БиХ, евидентно је како су поновно на разграничењима углавном књижени расходи за робе, услуге и радове који се суштински односе на наредну фискалну годину.

Оваквим поступањем нарушава се начело модифицираног рачуноводственог основа дефинираног Правилником о рачуноводству, а које дефинира да се расходи признају у извјештајном раздобљу на које се односе, неовисно о плаћању, те се ствара искривљена слика о стварно насталим расходима текуће године.

- **Попис средстава, потраживања и обавеза**

Попис средстава, потраживања и обавеза као и туђе имовине која је у посједу Министарства и Оружаних снага за 2014. годину организован је и извршен у складу са Одлуком о редовном годишњем попису средстава и обавеза према изворима средстава и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем Министарства и Оружаних снага на дан 31.12.2014.године. Одлуком су именоване Централна пописна комисија, Комисија за попис сталних (основних) средстава и ситног инвентара у Министарству и Комисија за попис новчаних средстава, потраживања, обавеза и залиха Министарства. Попис је извршен на основу Упутства о попису – инвентарисању у Министарству и Оружаним снагама²⁰. Извјештај о попису централне пописне комисије је усвојен од стране руководства Министарства.

Иако има одређених унапређења у односу на раније године, не може се потврдити да су попис сталних средстава Министарства и активности које овај процес подразумева, извршени у потпуности у складу са релевантним прописима о вршењу пописа и сврхом пописа (Упутство о попису – инвентарисању у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ број 12-02-2-1178/12 те Упутство о вршењу пописа имовине и обавеза буџетских корисника - институција БиХ на дан 31.12.текуће године број 01-Ст4-50-6438/04).

¹⁹ Упутство број 01-08-16-1-9237-1/10 од 08.12.2010.г.

²⁰ Упутство број 12-02-2-1178/12 од 09.03.2012. године

Попис имовине Министарства: За попис сталних средстава Министарства именована је посебна комисија од седам чланова. Комисија је извршила попис и сачинила Извјештај 10.02.2015. године. Према Извјештају пописне комисије, предмет пописа су била стална средства набављена и евидентирана у одсјеку за материјално – финансијско пословање, средства наслијеђена од бившег федералног Министарства одбране која су на кориштењу у згради Министарства те средства војно - дипломатских представништава.

На основу проведене ревизије, увидом у пописне листе, Извјештај пописне комисије, документације која је била саставни дио Извјештаја, те разговора с члановима пописне комисије, установљено је да проведени попис сталних средстава Министарства има одређене мањкавости које би требало исправити у наредном периоду.

Приликом вршења пописа пописној комисији је дата пописна листа извучена из модула сталних средстава која обухвата стална средства која се налазе на већем броју локација, а пописна комисија је извршила попис само за зграду Министарства, те због тога у листи многа средства нису пописана. Поред тога, Комисија је констатовала да су листе биле неажурне, те да у њима недостају средства која су пронађена приликом пописа. Кориштењем ових пописних листа, постојао је проблем пронаћи само средства Министарства, а рачунопологач је накнадно извршио савјештање средстава на основу радне верзије пописа достављене од стране Комисије. Листа мањка по коначном обрачуна инвентуре сачињена је од стране рачунопологача.

Препоручамо Министарству, да у циљу даљњег унапрјеђења овог процеса, сва запажања која је имала пописна комисија узме у обзир приликом сљедећег пописа, те што прије приступи отклањању уочених слабости, адекватно обиљежи сва средства те ријеши питање опреме која је раније расходована.

Попис имовине Оружаних снага: Попис имовине у Оружаним снагама извршен је на основу наредбе начелника Заједничког штаба Оружаних снага²¹ којим су дефинисани рокови пописа, предмет пописа, методологија те именовани чланови пописних комисија у командама и јединицама Оружаних снага. Попис материјалних средстава у Оружаним снагама је проведен уношењем стања средстава у пописне листе. Вишкови и мањкови утврђени пописом (натурално и финансијски) за средства која се воде у Главној књизи, прокњижени су у текућој години након доношења Одлуке о прихватању резултата инвентарисања дана 24.02.2015. године.

По презентираним подацима, приликом пописа велики проблем је представљао што јединице нису могле да пронађу сва средства због недостатка инвентурних бројева, која су им накнадно достављана, тако да су додатним координацијама са Министарством средства накнадно проналазили и усаглашавали стања. У циљу унапрјеђења организирања и резултата пописа мишљења смо да би се требало континуирано у току године вршити савјештавање средстава која се дуже на локацијама, вршити провјеру локације на којој се налазе као и стање инвентурних бројева или на други начин обезбиједити да се убудуће провођење пописа изврши ефикасније. Наиме, Управа за финансије и буџет Заједничког штаба Оружаних снага ће наставити да књиговодствено прати у натуралном облику наслијеђену имовину, стална средства и ситан инвентар све док иста не буду процијењена вриједносно од стране Комисија Министарства и док не добију идентификационе бројеве, након чега ће се иста раздуживати из књига које се воде у натуралном облику.

У ситуацији када још увијек дио сталних средстава није евидентиран у пословним књигама Министарства, када се дио средстава води у натуралним евиденцијама код Оружаних снага који се пописују у натуралном облику количински, постоје потешкоће код усаглашавања стварног и књиговодственог стања сталних средстава, код организације

²¹ Наредба број 16-11-16-4-1709-11/14 од 11.11.2014. године.

и припреме свих активности у вези пописа. Потребно је овом процесу приступити доста озбиљније, како би исти био завршен ефикасно и у складу са релевантним прописима. У Извјештају о попису су наведени проблеми с којима се Комисија суочавала приликом провођења пописа те запажања која би требало размотрити у наредном периоду.

На основу свега напријед наведеног, мишљења смо како попис сталних средства Министарства треба унаприједити у складу са релевантним прописима о вршењу пописа и сврхом пописа, а посебно у дијелу утврђивања и свођења стварног стања на књиговодствено стање по локацијама, поготово узимајући у обзир чињеницу да коначан елаборат централне пописне комисије не садржи рекапитулацију извршеног пописа (књиговодствена стања и стања утврђена пописом са констатованим вишковима и мањковима по локацијама и њихово сравњење са укупним стањем у ГК.).

Препоручујемо Министарству да се организацији и припреми свих активности код провођења пописа приступи доста озбиљније како би исти био завршен ефикасно и у складу са релевантним прописима.

- **Статус непокретне и покретне војне имовине бивших Министарства одбране Републике Српске и Федерације БиХ**

Непокретна перспективна војна имовина: Када је у питању непокретна перспективна војна имовина (63 локације), а у складу са Одлуком Предсједништва БиХ²² које требају бити укњижене као власништво Министарства, можемо констатовати да Министарство предузима одређене активност везано за прикупљање имовинско правне документације, међутим рјешавање ове проблематике не зависи само од Министарства.

Непокретна неперспективна војна имовина: Према презентираним подацима, тренутачно су на кориштењу код Оружаних снага 27 неперспективне локације, од којих су 11 спремне за предају владама ентитета. Неперспективне локације у знатној мјери оптерећују Министарство због издвајања значајних финансијских средстава за чување локација, комуналне трошкове и потребна улагања за одржавање ових локација.

Поновно препоручамо да се процес предаје неперспективних локација непокретне војне имовине изврши у што скоријем року како би се смањили трошкови којима су оптерећене ове локације.

Покретна перспективна војна имовина: На основу презентираних информација, предузете су значајне активности у вези процјене и укњижења покретне перспективне војне и остале имовине која се не може сврстати под војну (процијењене су вриједности имовине везано за моторна возила и летјелице те су унесена у пословне књиге министарства под шифром наслијеђено). Министарство је процијенило и у пословне књиге евидентирало укупну вриједност перспективне имовине у износу од 221.561.968 КМ, међутим још увијек није укњижена сва покретна имовина која ће по Споразуму по коначном располагању свим правима и обавезама на покретној имовини и даље служити за потребе Министарства. Одговорност за процјену материјалних средстава је на Министарству и ревизија се није упуштала у појединачне процјене вриједности истих.

Наиме, по презентираним подацима, у претходном периоду завршена је процјена вриједности дијела покретне перспективне војне имовине (моторна возила, борбена возила) у износу од 64.163.817 КМ и иста су унесена у Главну књигу. Наведени износ је коригован и умањен за ставке које нису требала бити предметом процјене и укупно је са возила искњижена вриједност од 1.015.632 КМ. По образложењу које смо добили сва

²² Одлука о измјенама и допунама Одлуке о величини, структури и локацијама ОС БиХ, број: 01-50-1-1067-27-10/12 од 18.04.2012. године.

укњижена имовина не представља само перспективну војну имовину, јер има и велики број средстава која се не могу сврстати као војна имовина (као нпр. моторна возила и сл.).

Процијењена вриједност за ваздухоплове износи 158.413.783 КМ и за ову вриједност су средства укњижења у пословне евиденције Министарства на основу Одлуке о повећању вриједности имовине од 03.06.2014. године.

Активности у вези са процјеном и евидентирањем покретне перспективне имовине су још увијек у току. Према презентираним подацима износ за унос у пословне књиге за средства везе и информатичку опрему би требао износити 3.242.475 КМ, а намјештај и остале машине и уређаји би требали износити 3.856.549 КМ. Евидентно је да је у питању сложен процес који изискује ангажовање ресурса Министарства те да се за рјешење наведене проблематике подузимају активности. Поред тога, узимајући у обзир чињеницу на обимност и сложеност поступка процјене и укњижавања вриједности ове имовине, сматрамо да је потребно извршити детаљну анализу овог процеса у циљу стварања реалне слике колико је завршено процјене и укњижавања имовине, да би се на вријеме лоцирали проблеми у систему рада, предузели одређене кораке и исте отклонили како би се поступак могао извршити на одговарајући начин.

Препоручујемо да Министарство у циљу реалног исказивања билансних позиција убрза активности на процјени и укњижавању покретне перспективне војне и остале имовине у пословне књиге Министарства.

Мишљења смо да је потребно извршити анализу процеса процјене и укњижења вриједности имовине, затим подузети кораке у циљу превазилажења идентификованих проблема, како би се сам процес укњижења могао извршити на одговарајући начин.

Остала покретна имовина: На основу Споразума о коначном располагању свим правима и обавезама на покретној имовини која ће даље служити за потребе Министарства, у 2010. години објављена је у Службеном гласнику БиХ, број 36/2010 „Листа остале покретне имовине“ која садржи око 70.000 ставки покретне имовине (сталних средстава и инвентара). Од подузетих активности у претходном периоду, Комисија за рјешавање структуре сталних средстава и ситног инвентара у систему одбране по Листи остале покретне имовине извршила је раздвајање сталних средстава, ситног инвентара и залиха: стална средства 10.493 ставки; ситан инвентар 27.043 ставки; залихе 33.388 ставки. Ради лошег описа великог броја материјалних средстава постоји могућност одступања у погледу дефинисања самог средства, тј. да ли припада сталном средству или инвентару. Комисија је предложила да се сва разврстана материјална средства (укупно 70.924 ставке) преименују по јединственом Привременом Именику одобрених номенклатурних бројева од стране Министарства БиХ бр. 12-16-4-2895/13 од 25.07.2013. године. Још увијек није сачињен извјештај од Заједничког штаба Оружаних снага колико је наведених ставки процијењено.

Министарство је дужно да, без одлагања, убрза активности и ријеши питања остале покретне имовине објављене у службеном гласнику која ће служити за потребе Министарства.

Покретна неперспективна војна имовина: Остатак неперспективне покретне војне имовине по договору припада ентитетима. Ова имовина се, као вишак рјешава продајом, донацијом или уништавањем.

Покретна неперспективна војна имовина је власништво ентитета, иако Министарство одвојено чува ову имовину у својим складиштима коју пописује и натурално усаглашава

са материјалним евиденцијама. Материјална евиденција покретне неперспективне војне имовине која припада Федерацији БиХ води се у Помоћном књиговодственом центру при Заједничком штабу Оружаних снага у Рајловцу и Мостару, а материјална евиденција покретне неперспективне војне имовине која припада Републици Српској, води се у Помоћном књиговодственом центру при Заједничком штабу у Бањој Луци.

8. Јавне набавке

Министарство је у јануару 2014. године донијело План набавки за 2014. годину. Наведеним актом је дефинисана врста расхода, економски код, вриједност планираних средстава, вриједност набавке по програм менаџерима (војна одбрана, међународна сарадња, администрација) те носилац активности. Увидом у предметни акт може се констатовати како исти представља преглед расхода по економским категоријама. Наведеним актом нису дефинисане доста битне чињенице (нпр. крајњи рок за покретање поступка избора најповољнијег добављача, врста поступка који треба да се проведе и сл.).

Према презентираним подацима, Министарство је током 2014. године покренуло 103 поступака за избор најповољнијег добављача за набавку роба, услуга и радова. Анализирајући достављени преглед проведених поступака, може се констатовати да су за поједине поступке набавке покренути реферати или донесена одлука о покретању поступка, али да других активности није било.

Тачније од укупне вриједности покренутих поступака набавки (30.102.812 КМ) за набавке у вриједности од 12.846.754 КМ није наведено да је поступак понављан или поништен, а у коначници исти није окончан избором најповољнијег добављача. Поред тога, уочено је да се поступци често понављају, што за посљедицу има продужетак самог процеса избора најповољнијег добављача, као и не провођење самог поступка набавке у 2014. години.

Сагледавајући поступке избора најповољнијег добављача уочени су системски недостаци:

- Министарство је, по одобравању средстава из текуће резерве, покренуло преговарачки поступак без објаве за избор најповољнијег добављача за набавку горива, те акумulatorа, гума и батерија, а који се правда хитношћу. Увидом у документацију нисмо се могли увјерити да се радило о хитној набавци, с обзиром да су саме процедуре избора најповољнијег добављача трајала дуже и од три мјесеца;
- Приликом давања обавјештења о вриједности набавке роба, радова и услуга, за које је планирано закључење оквирног споразума, Министарство дефинише планирану једногодишњу вриједност уговора, а не укупно планирану вриједност оквирног споразума. Овакав начин презентовања вриједности набавке ствара искривљену слику потенцијалним понуђачима;
- Уочено је да у појединим случајевима и поред чињенице да је датим обавјештењем о набавци, као и тендерском документацијом дефинисано закључење оквирног споразума, Министарство из нама непознатих разлога, са изабраним добављачем не потписује исти. Такође, примјећено је да се покреће нови поступак избора најповољнијег добављача и поред чињенице да за набавку предметне робе/услуге Министарство већ има закључен, и још увијек, важећи оквирни споразум;

- Такођер, често рок плаћања у уговору се дефинише 15 дана од дана испостављања фактуре. С обзиром да се испорука робе врши на различитим локацијама, односно имајући у виду дисперзију Оружаних снага, реално наведени рок плаћања је кратак. Стога препоручујемо да се приликом избора најповољнијег добављача нацртом уговора дефинише дужи рок плаћања, јер не поштивање уговореног рока плаћања може да проузрокује и финансијске посљедице по Министарство;
- Увидом у закључене уговоре може се констатовати да исти нису адекватни за сваку предмет набавке, посебно за набавку роба и услуга за потребе Оружаних снага. Тако је уочено да се закљученим уговором дефинише рок испоруке од дана издавања наруџбенице, али да у пракси тај документ није адекватан за рачунање самог рока испоруке, јер је кључни документ „диспозиција“ коју издају Оружане снаге;
- Увидом у реализацију појединих уговора, односно контролу фактурисаних трошкова по појединим уговорима може се констатовати да се иста обавља више формално. Тако од фактурисаних нпр 40 ставки, за мање од 50% се може извршити контрола фактурисаних цијена, односно мање од 50% их је наведено у уговору.

Процесом ревизије конкретних поступака за избор најповољнијег добављача уочено је сљедеће:

Набавка услуга одржавања за моторна возила: Тестирањем поступка избора најповољнијег добављача за набавку пружања услуга одржавања моторних возила који је започет још 2012. године подјелом на више лотова и по појединим лотовима понављан више пута, може се констатовати да је спецификација тражене робе нејасна и непрецизна. Као посљедица тога често су тражена појашњења тендерске документације од стране потенцијалних понуђача. Тачније, од стране понуђача су оспоравани поједини дијелови за одређене моделе возила који су дефинисани тендерском документацијом. Наведено је имало за посљедицу да се због честих приговора и жалби поступци понављају. Увидом у приспјеле понуде може се констатовати да су, због непрецизне тендерске документације, односно спецификације, понуђачи за исту набавку на различит начин исказивали понуде, а што у коначници није обезбиједило једнакост за оцјену приспјелих понуда.

Набавка горива: Проведена је процедура преговарачког поступка без објаве. Министарству су у два наврата током 2014. године, због поплава, додијељена средства из текуће резерве за набавку горива (дизел, бензин и ГМ1). Проведена су три поступка за избор најповољнијег добављача, а на основу члана 11. став 4. тачка а) алинеја 4) Закона о јавним набавкама Босне и Херцеговине. Процесом ревизије у два проведена поступка, а на основу Одлуке о хитној набавци погонског горива од 14.07.2014. год и Одлуке о хитној набавци ГМ1 горива од 23.07.2014. год, су уочене одређене слабости.

Поступак избора најповољнијег добављача за набавку дизела и бензина планиране вриједности 485.183 КМ са ПДВ-ом трајао је прилично дуго. Уколико имамо у виду чињеницу да су средства резерве одобрена одлуком Савјета министара БиХ од 16.05.2014. године, реферат за набавку покренут од стране Заједничког штаба Оружаних снага 25.06.2014. год, док је позив за достављање понуда упућен тек 14.07.2014.год. Одлуку о додјели уговора министар је потписао 24.07.2014. год, а уговор је закључен 26.08.2014. год. Сам поступак избора најповољнијег добављача је трајао прилично дуго и поставља се питање оправданости за провођење преговарачког поступка без објаве. Такођер, избор најповољнијег добављача за набавку ГМ1 горива је трајао прилично дуго и поред чињенице да је и он провођен на основу преговарачког поступка без објаве, који

се правда хитношћу. Одлуком министра од 23.07.2014. године, покренут је поступак избора најповољнијег добављача за набавку ГМ 1 горива, планирана вриједност 147.000 КМ. Одлука о додјели уговора је донесена је 31.07.2014. године. Међутим, по прибављеном мишљењу Правобранилаштва БиХ, уговор са најповољнијим добављачем је закључен тек 05.09.2014. године. Министарство је тек 26.08.2014. године упутило захтјев према Правобранилаштву БиХ за давање мишљења.

Сагледавши цјелокупан поступак избора најповољнијег добављача за набавку горива поставља се питање зашто се Министарство одлучило да избора најповољнијег добављача врши провођењем преговарачког поступка без објаве, када се из горе наведених чињеница не може потврдити хитност.

Набавка акумулатора, гума и батерија: Набавка извршена, преговарачким поступком без објаве, покретањем реферата о хитној набавци 25.06.2014.године укупне вриједности од 281.700 КМ. Ревизијом је установљено да тендерском документацијом нису тражена увјерења о плаћеним порезима и доприносима, као нити гаранције. Такођер није достављена документација, односно аргументација на основу чега се одлучило да се позиви упуте само на адресе девет понуђача. С обзиром да је поступак трајао релативно дуго, отвара се питање зашто се није користио преговарачки поступак с објавом обавијести или отворени поступак.

Имајући у виду све напријед наведено, сматрамо како се нису стекли услови за провођење преговарачког поступка. Нарочито је дискутабилно провођење ове врсте поступка без објаве обавијести. Преговарачки поступак без објављивања обавијести о набавци је најмање конкурентан и транспарентан поступак те га стога треба користити само у изнимним случајевима.

Набавка еуропалета (оквирни споразум 231.546 КМ): Министарство је покренуло поступак набавке потрошног материја (еуропалете). Након подношења приговора једног од понуђача да Министарство већ има потписан оквирни споразум за набавку истог материјала, поступак је у коначници поништен од Уреда за разматрање жалби БиХ и набавка извршена од добављача с којим је Министарство већ имало закључен важећи оквирни споразум. *Накнадно се утврдило да Министарство са изабраним добављачем није имало потписан оквирни споразум, већ само купопродајни уговор, иако је тендерском документацијом у претходно проведеном отвореном поступку било предвиђено потписивање оквирног споразума. За овакво поступање нисмо добили образложење. Мишљења смо како се на овај начин, односно непотписивањем оквирног споразума, неизравно крше и основни принципи закона о јавним набавкама.*

Сматрамо како прије покретања поступка набавке треба утврдити има ли Министарство потписан важећи уговор за предметну набавку или могућност потписивања оквирног споразума, како се не би непотребно трошили ресурси (људски, материјални) на процедуре набавке које су практички већ проведене.

Набавка одјеће, униформе и платна: Министарство је извршило набавку маскираних џемпера у износу од 99.000 КМ од добављача "Интеграл" д.о.о Кладањ према уговору од 10.03.2014. године. За предметну набавку, Министарство је доставило добављачу наруџбеницу 26.03.2014. године. Диспозиција је достављена добављачу 08.09.2014. године, а роба је запримљена у складиште 11.09.2014. године. Дакле, испорука уговорених количина је била више од пет мјесеци након достављања наруџбенице што није у складу са уговором према којем је рок испоруке 45 дана од дана издавања наруџбенице. *Сугеришемо Министарству досљедно поштивање уговорених рокова испоруке.*

Набавка артикала хране за људе и животиње за потребе припадника Оружаних снага БиХ: Издаци књижени на рачуну хране и прехранбени материјал за људе и животиње остварени су у износу од 5.186.879 КМ и односе се на набавку меса, конзерви, хљеба, пита и других складишних и нескладишних прехранбених артикала за потребе Оружаних снага. Прије него што се приступи изради плана набавки, уради се План потреба за храном. Поступак набавке артикала хране за људе и животиње за потребе припадника Оружаних снага покренут је Одлуком министра од 16.04.2013. године, а на основу Реферата о покретању уговарања артикала хране за људе и животиње од 28.11.2012. године. Реферат за уговарање средства класе И (хране) је достављен 21.01.2013. године Одсјеку за уговарање набавки и продају. Министарство је 29.07.2013. године објавило обавјештење о набавци (42 лота-а) артикала исхране за људе и животиње за потребе припадника Оружаних снага. Набавка артикала хране за људе и животиње након пет поновљених поступака окончана за 41 лот 26.12.2014. године. Један лот је поново поништен јер је након проведене процедуре изабрани понуђач обавјестио Министарство да због промјене околности које су наступиле након доношења одлуке о избору најповољнијег понуђача и немогућности уредног извршења уговора одустаје од закључења уговора.

Поступцима ревизије је уочено да је Реферат о покретању уговарања артикала хране за људе и животиње након два мјесеца достављен Одсјеку за уговарање набавки и продају. Обавјештење о набавци је објављено након шест мјесеци од достављања реферата Одсјеку за уговарање и продају. *Потребно је успоставити ефикасно планирање и покретање процедуре јавне набавке.*

Увидом у тендерску документацију јавне набавке путем отвореног поступка за уговарање артикала исхране за људе и животиње за потребе припадника Оружаних снага уочено је да је у тендерској документацији наведено да су добављачи кад је у питању техничка и професионална способност дужни доставити оригинал или овјерене копије HACCP стандарда – сертификата и Halal стандарда или Halal услова за понуђене производе. Прегледом понуда понуђача уочили смо да су изабрани понуђачи доставили тражене стандарде - сертификате и да су исти важећи у моменту отварања понуда и закључивања оквирног споразума. С обзиром да су оквирни споразуми за све лотове закључени на период од три године, уочено је да у том периоду од три године престаје рок важења споменутих стандарда – сертификата. Исто тако ни купопродајним уговором није предвиђено обнављање тражених стандарда - сертификата.

С обзиром да је један од квалификованих услова посједовање HACCP и Halal стандарда – сертификата приликом избора најповољнијег понуђача за набавку артикала хране, мишљења смо да је потребно током важења оквирног споразума са изабраним понуђачем обезбједити важећи стандард – сертификат.

Набавке хране су углавном реализоване посредством Уговора закључених дјелом у 2013. години и почетком 2014. године, а на бази оквирних споразума који су били основ за потписивање појединачних уговора. Поређењем фактура добављача са наруџбеницом види се да је испоручена роба у складу са Уговореним цијенама и количинама.

Процесом ревизије је констатовано како је у одређеном броју случајева наруџбеница издата у 2013. години, а испорука хране за неке артикле је била у 2014. години и то неколико мјесеци након достављања наруџбенице. Такођер уочено је да је рок испоруке хране дужи од рока који је предвиђен купопродајним уговором са изабраним добављачем.

Сугеришемо Министарству досљедно поштивање уговорених рокова приликом испоруке хране и предузимање одговарајућих мјера према добављачима ради неиспуњавања уговорених обавеза.

Набава авио карата (оквирни споразум 454.900 КМ): У провођењу процедуре јавне набавке уочено је да је Уговорни орган није у тендерској документацији навео прецизно дефинисни образац за исказивање цијене услуге. На основу дефинисаних параметара није се могла утврдити стварна цијена услуге набавке авио карата. Обрасцем за цијену понуде је захтијевано исказивање попушта на накнаду у апсолутном износу, али није захтјеван износ основице на коју се тај попуст примјењује те је стога скоро немогуће утврдити коначну цијену услуге. С обзиром на напријед наведено, сматрамо како се на основу дефинисане тендерске документације било отежано приступити избору најповољнијег понуђача. Мањкавошћу тендерске документације ограничена је активна и правична конкуренција.

На основу проведеног поступка јавне набавке, са изабраним добављачем је потписан оквирни споразум на раздобље од три године. Прије потписивања уговора изабрани понуђач је био у обавези доставити приступни рачун и шифру за приступ систему продаје авио карата. Уговор је потписан иако понуђач није испунио претходно наведену обавезу. Сматрамо како неодложно треба инсистирати на испуњењу напријед наведене обавезе. У противном, ако изабрани добављач не испуни уговорне обавезе, а имајући у виду пропусте и нелогичности у проведеној процедури јавне набавке, сугеришемо да се размотри могућност раскида постојећег уговора и покретања новог поступка јавне набавке везано за авио карте.

Набавка рачунарске опреме: Министарство је извршило набавку рачунарске опреме путем отвореног поступка. Тендерском документацијом предвиђена је набавка опреме која је подијељена у 4 лота. Увидом у тендерску документацију установљено је да се у појединим лотовима предвиђа набавка опреме различите намјене те набавка опреме исте намјене у одвојеним лотовима. У поновљеном поступку склопљени су уговори у вриједности 34.908,00 КМ са ПДВ-ом за ЛОТ 1А и уговор у вриједности 69.182,10 КМ са ПДВ-ом за ЛОТ 2.

Мишљења смо да је бољом подјелом набавке на лотове могуће постићи већу конкуренцију и остварити повољнију цијену. У складу са добром праксом препоручујемо да се опрема исте врсте набавља у оквиру истог лота.

Набавка активне рачунарске опреме, сервера, стораге система и система за прављење резервних копија и поврат података и имплементација ORACLE Web Center Content:

Министарство је извршило је набавку активне рачунарске опреме, сервера, storage система и система за прављење резервних копија и поврат података и имплементацију ORACLE Web Center Content путем међународног отвореног поступка. Набавка је била подијељена на 3 лота и то: лот1- Набавка активне рачунарске опреме, лот2- Сервер, storage систем и систем за прављење резервних копија и поврат података и лот3- Имплементација ORACLE Web Center Content.

Увидом у тендерску документацију уочено је да у лоту 1 није дефинисана минимална гаранција која мора бити обезбјеђена за тражене уређаје, а у лоту 2 је поред хардвера предвиђена и набавка лиценци за Microsoft Windows Server оперативне системе иако је исту Министарство дужно набављати посредством Министарства комуникација и промета БиХ кроз постојећи ЕСА уговор. Такођер, у лоту 3 предвиђа се имплементација ORACLE Web Center Content на лиценцама које је Министарство требало да добије као

результат судске нагодбе са Oracle ВН д.о.о.. Министарство није било у посједу лиценци у моменту покретања набавке.

На приједлог комисије склопљени су уговори: за лот1 – уговор потписан са добављачем Logosoft д.о.о. Сарајево вриједности 493.471,81 КМ, за лот3 уговор потписан са добављачем INFO STUDIO д.о.о. Сарајево у вриједности 246.051 КМ. За лот2 донесена одлука о поништењу поступка јавне набавке.

Мишљења смо да покретање набавке услуга значајне новчане вриједности које су зависне од лиценци које Министарство не посједује није добра пракса те због значајног ризика не препоручујемо овај начин имплементације услуга. Набавку лиценци за Microsoft Windows Server оперативне системе потребно је вршити посредством Министарства комуникација и промета БиХ кроз постојећи ЕСА уговор. Такође, мишљења смо да је приликом специфицирања опреме неопходно поставити захтјеве по питању гарантног рока, и то минимално 3 године за серверску и мрежну опрему како би се смањили трошкови одржавања и обезбиједио континуитет пословања.

Набавка миграције телефонских централа Ericsson: Министарство је крајем 2013. године закључило уговор у вриједности од 467.999 КМ. Уговором су дефинисани захтјеви које систем треба да испуни након миграције, захтјеви за централни систем за надзор и управљање, захтјеви за централни систем за тарифирање и контролу телефонских трошкова и захтјеви за систем за интеграцију мобилних телефона у систем телефоније.

У складу са уговором, Министарство је именовало надзорни орган који је записником констатовао да почетак реализације миграције телефонских централа буде 07.05.2014.године, што се сматра даном увођења у посао извођача радова. Од дана увођења у посао, извођач радова се уговором обавезао да ће у року од 200 радних дана завршити инсталације, програмирања и пуштања у рад опреме на свим локацијама. Технички пријем је вршила Комисија за технички пријем, која је за сваку локацију посебно сачинила записник о техничком прегледу.

Систем са одређеним недостацима запримљен је 16.12.2014. године, што је констатовано Записником о техничком пријему. Извођач радова је дао изјаву да ће извршити израду свих не извршених радова у року од 30 радних дана након што Министарство обезбиједи неопходне предуслове.

Потребно је да се у што скоријем року реализују све неизвршене обавезе предвиђене Уговором о миграцији телефонских централа за потребе Оружаних снага БиХ и дефинисане записником о техничком пријему, неизвршене због не постојања адекватне инфраструктуре и опреме коју су требали обезбиједити припадници Оружаних снага БиХ.

Ремонт хеликоптера: Министарство је крајем септембра 2014. године сачинило Информацију о захтјеву за измјене и допуне Одлуке о вишегодишњем пројекту ремонта 4 хеликоптера за период 2013.-2014. година. У овој Информацији Министарство је образложило разлоге поништавања поступака набавки из 2013. године, разлоге измјене типова хеликоптера у процедури уговарања која је покренута у 2014. години те разлоге поништавања поступака у 2014. године и немогућности реализације Одлуке Савјета министара БиХ. Наглашен је и значај реализације овог пројекта у реализацији кључних функција Оружаних снага које се односе на обавезну тренажу летачког особља током године и пружања помоћи цивилном становништву те предложило измјене наведене Одлуке по питању броја летјелица (умјесто 4 хеликоптера да се ремонтују 2 хеликоптера

због повећања цијена ремонта) и рокова реализације (умјесто одобреног периода 2013-2014. година, да се рок реализације продужи до краја 2015. године).

Према информацијама из текстуалног дијела финансијског извјештаја о извршењу буџета Министарства за 2014. годину почетком 2015. године Министарство финансија и трезора БиХ и Уред за законодавство БиХ су дали позитивно мишљење на приједлог измјене наведене одлуке.

Имајући у виду да се ради о значајном пројекту и са аспекта функције Оружаних снага и са финансијског аспекта, иако је ријеч заиста о специфичном и комплексном предмету набавке, мишљења смо да Министарство није приступило довољно озбиљно колико исти то захтјева. Уочено је да је Министарство од почетка реализације овог пројекта (2013. година) мијењало типове хеликоптера и регистарски број хеликоптера које треба ремонтovati, обим радова и врсту поступка набавке.

Потребно је благовремено провести све припремне радње у вези са техничким спецификацијама и испитивањем тржишта прије самог подношења реферата и доношења одлуке о покретању поступка.

Обзиром да набавка услуга ремонта хеликоптера још увијек није реализована и да се у наредном периоду планира нови поступак, скрећемо пажњу Министарству да приликом провођења новог поступка има у виду досадашња искуства и пропусти те унаприједи овај процес како би се прије самог закључивања уговора, а касније и реализације уговора избјегле евентуални проблеми и нејасноће.

9. Остало

• Потенцијалне обавезе

Увидом у интерне евиденције Одјељења за опште и заједничке послове, ревизија је и ове године идентификовала значајан број парница покренутих против Министарства. Најбројнији спорови који се воде пред надлежним судовима, у којима се министарство појављује као тужена страна, су спорови по основу накнаде штете те спорови по основу рада. У овом ревизијском извјештају фокус је био на парнице и друге поступке који су у непосредној вези са или чији је основ поступак јавне набавке роба и услуга које Министарство проводи, а који су имајући у виду величину институције од изразитог значаја за њен рад.

Неки од најзначајнијих спорова су и даље они против Министарства, од стране тужитеља Army Shop д.о.о. (више парница у вриједностима 229.535 КМ – куповина визира и панцирних прслука за деминере; 350.014 КМ – куповина опреме за мисију у Афганистану; 691.994 КМ – промотивни материјал за војне олимпијске игре 2010.г.) ради накнаде штете. Ови спорови су тренутно у стању мировања, односно нити једна од странака тренутно не предузима било какве процесне радње, а за исто не постоји адекватно објашњење.

Спор против MEN Prom д.о.о. Травник (вриједности цца 500.000 КМ) је исходovan у корист Министарства и то у поступку ревизије правомоћне пресуде. Иако је спор у коначници добијен, мора се примијетити спорост у рекацији институције у правовременом достављању доказног материјала који је био од пресудног значаја.

У погледу појединих поступака јавних набавки, њихове реализације која није била у складу са одредбама Закона, покренути су поступци од стране надлежних истражних

органа, а у циљу утврђивања одговорности и евентуалног постојања елемената кривичног дјела.

Проблеми у погледу провођења поступака јавних набавки, као и реализације потписаних уговора су константни. С обзиром на бројност јавних набавки које на годишњем нивоу проводи Министарство, износ средстава који се издваја за исте, грешке у њиховом провођењу постају генератор великог броја судских спорова као и могућег губитка средстава.

Ревизија је констатовала да проблем споре комуникације и ефикасног протока документације, везане за парничне поступке, на свим релацијама унутар Министарства и даље постоји. Овакво стање представља отежавајући фактор у раду правног одјела које ради на овим споровима у корелацији са Правобранилаштвом БиХ.

Менаџмент институције би требао изнаћи начина, кроз правну службу а у сарадњи са Правобранилаштвом БиХ, да се спорови у мировању окончају што је прије могуће и на најбољи могући начин за институцију, имајући у виду то да протицање времена значи и већи укупни износ ради затезних камата.

Менаџмент институције би требао посебну пажњу посветити процедурама јавних набавки. Од велике су важности правовремено и прецизно планирање набавки, те ефикасно провођење поступака у складу са законским одредбама.

Процедуре у вези са интерном комуникацијом у погледу правовременог поступања у парничним и другим судским поступцима требају бити скраћене чиме би се омогућио што ефикаснији и бржи проток информација и аката.

- Програми посебних намјена

SAR мисија

Уговором закљученим још 2007 год са Дирекцијом за цивилну авијацију Министарство је преузело обавезу да за рачун Дирекције на територији БиХ врши потрагу и спасавање (SAR мисија), а Дирекција се обавезала да ће за наведену услугу, а на основу испостављених фактура платити 30.000 кг горива потребног за извођење летења за тренажу посада које су укључене у састав дежурства, те трошкове за ангажовање, 24-часовно дежурство, 4 члана посаде хеликоптера. С обзиром да закљученим уговором нису прецизно дефинисана права и обавезе уговорних страна, фактурисање трошкова током 2014. године од стране Министарства није било. Тачније у децембру је Министарство извршило обрачун трошкова само за дежурство посаде и исте је фактурисало Дирекцији (73.000 KM). Остале трошкови Министарство није фактурисало, нити је вршена процјена утрошка осталих средстава који се вежу за пружање ове услуге. Напомињемо да ревизија већ дужи низ година скреће пажњу на сам начин фактурисања трошкова, као и исплату накнаде/дневнице за дежурство те стога сматрамо да је потребно закључењем новог уговора прецизно дефинисати права и обавезе уговорних страна.

Препоручујемо да Министарство заузме проактиван став по овом питању те да приликом уговарања ове услуге води се принципом заштите интереса Министарства.

- **Донације**

Новчане донације: У 2014. години Министарство је евидентирало пет пројеката који се финансирају из доНАТОрских средстава, а то су: донације Владе САД-а, донације пријатељских земаља, донације за Центар за обуку за операције потпоре миру – PSOTC (енгл. Peace Support Operations Training Center), донација Норвешког Института за Међународне односе – NUPI и донација за Futsal Cup for Peace - CISM. Средства у износу од 1.850.360 КМ су пренесена из 2013. године, а у току 2014. године уплаћено је укупно 493.443 КМ, тако да је Министарство у коначници располагало са 2.343.803 КМ. За праћење реализације ових пројекта успостављени су засебни пројектни кодови у ИСФУ систему.

Центар за обуку за операције потпоре миру – PSOTC основано је 2003. године као мултинационални пројект осамнаест држава, о чему је 14.09.2009. године закључен Меморандум о разумијевању између Савјета министара БиХ и Партнера. Центар се дјелом финансира из буџета Министарства, а дјелом из доНАТОрских средстава. Везано за доНАТОрска средства, укупно је на располагању било 1.603.052 КМ, али је у извјештајном раздобљу утрошено свега 119.194 КМ што представља око 7% извршења.

Надаље, према презентираним подацима у 2014. години, као ни претходних година, није било реализације на пројекту Владе САД-а и пројекту Донација пријатељских земаља. Укупно је за ова два пројекта Министарство располагало са 662.324 КМ.

Према презентираним подацима, по свим пројектима је у 2014. години утрошено свега 182.507 КМ, а остатак у износу од 2.161.296 КМ је пренесен у наредну годину.

На основу свега напријед наведеног, можемо закључити како је степен реализације доНАТОрских средстава изузетно низак.

Скрећемо пажњу Министарству да заузме проактиван став везано за реализацију доНАТОрских средстава, те да се при планирању финансирања одређених активности из буџета, води рачуна о могућности кориштења расположивих доНАТОрских средстава.

Натуралне донације: Укупно натуралне донације активирани у 2014. години износе 8.396.761 КМ са ПДВ-ом (односно 7.100.774 КМ без ПДВ-а), од којих се најзначајнији износ од 7.158.243 КМ са ПДВ-ом (односно 5.980.835 КМ без ПДВ-а) односи на примљену донацију комуникацијске опреме од владе САД. Плаћени ПДВ и шпедиција на капиталним издацима у 2013. и 2014. години за примљене донације износе 1.295.987 КМ и плаћен је из средстава капиталних издатака.

Код стављања натуралних донација (са нагласком на стална средства), уочено је да се не активирају са датумом пријема фактуре или датумом улаза истих у материјално књиговодство. На основу презентираних информација, прије извршеног књижења не постоји јединствена свеобухватна евиденција пријема натуралних донација на нивоу Министарства и Оружаних снага, на основу које би се на вријеме подузимале активности да исте буду ажурно укњижење у пословне евиденције (нпр. уколико се чека на неке додатне документе, одлуке и сл.).

Поново сугеришемо Министарству да посвети више пажње начелу ажурности у провођењу и евидентирању пословних промјена након пријема натуралних донација са нагласком на стална средства те да унаприједи поступак евидентирања истих у пословне књиге Министарства.

Поред тога, пријем и евидентирање натуралних донација би требало уредити интерним правилником или другом врстом правног акта који би допринио да се унаприједи интерна евиденција која би требала бити свеобухватна, као и сам поступак пријема и евидентирања истих.

Поврат плаћеног ПДВ-а на примљене натуралне донације: С обзиром да Министарство сваке године издваја средства за плаћање ПДВ-а на натуралне донације које се остварују највећим дијелом кроз програме помоћи, на које по презентираним информацијама до сада није остварило поврат извршене уплате (иако су нам презентирани подаци да су у неким случајевима тражили исти, а поврат уплате би се могао остварити уз услов да у дозвољеном року доставе потребну документацију), мишљења смо да овом сегменту треба посветити више пажње те да у уговореним роковима шаљу захтјеве за поврат уз обезбјеђење потребне и адекватне документације. Министарство је подузимало одређене активности по овом питању (слање захтјева за поврат упућене Управи за индиректно опорезивање), међутим до сада како је презентирано исти нису били ријешени у корист Министарства. *Министарству је сугерисано да заузме проактиван став по питању поврата ПДВ-а.*

- **ИТ ревизија**

Систем за контролу и евиденцију плата: Систем за контролу и евиденцију плата је развијен као независан сегмент информационог система. У претходним годинама су урађена одређена побољшања система те реализоване препоруке које су се односиле на креирање лог записа и резервних копија у складу са процедурама. Међутим и даље постоји могућност унапређења система имплементацијом додатних функционалности (нпр. креирањем интерфејса између система плата и кадрова).

Уговор за набавку новог система плата и персонала је закључен у 2013. години. У процесу имплементације дошло је до неусаглашености захтјева и смјерница шта заиста треба добављач да имплементира по овом уговору. Документ којим се дефинишу обавезе добављача је у међувремену усаглашен. У току је процедура потписивање Анекса уговора којим практично треба да се дефинишу нови рокови за имплементацију пројекта. Пројекат се практично и даље налази у пред тестној фази, а потписивањем Анекса уговора исти ће ући у тестну фазу.

Министарство је за унапређење постојећег система плата као и за повезивање новог система плата, те за унапређење цјелокупног информационог система, извршило набавку и инсталацију мрежне опреме и повезало 28 локација путем СДХ мреже.

Како би систем за контролу и евиденцију плата био сигурнији и функционалнији мишљења смо да треба:

- ***У складу са донесеним процедурама за прављење резервних копија података, и даље вршити креирање и чување истих. Вршити периодично тестирање резервних копија података.***
- ***Размотрити потребе имплементације интерфејса путем кога би се једном уносили персонални подаци за постојеће системе кадрова и плата, имајући у виду имплементацију новог система.***

Унаприједити процес управљања и координације пројектима те правовремено предузимати активности како не би долазило до великог кашњења у реализацији истих. Након закључивања Анекса уговора пратити динамику и омогућити даљу правовремену имплементацију пројекта.

Спојни путеви: Министарство је планирало да се сви изнајмљени спојни путеви у 2014. години замијене са конекцијама на СДХ мрежу. Спојни путеви се изнајмљују, како би се

путем исти искључиво остварила услуга преноса гласа – VoIP услуга. У постојећем систему, на локацијама које су повезане на СДХ мрежу, истовремено се више не плаћа закуп водова. Извршено је репрограмирање постојећих комуникационих система како би се омогућио пријенос гласа путем СДХ мреже. Реализацијом пројекта миграције телефонских централа Ericsson припремљене су остале локације за увезивање у VoIP систем путем СДХ мреже.

Тренутно је увезано 28 локација у систем који омогућава пријенос података и гласа. Од тога је у 2014. и почетком 2015. године увезано 9 локација које су биле под закупом, док остале увезане локације раније нису биле под закупом. VoIP је имплементиран на свим локацијама.

Све претходно (повезивање на СДХ мрежу, репрограмирање и миграција телефонских централа) је утицало да се трошкови закупа спојних путева у односу на 2013. годину значајно смање.

Планирано је да се повеже 31 локација, а преостале су тачке на којим је већ физички постављена опрема. Остало је да Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података и Предсједништво инсталирају опрему за своје тачке како би се преостале локације увезале у СДХ мрежу. Увезивањем преосталих локација у СДХ мрежу додатно ће се смањити трошкови закупа спојних путева.

Неопходно је реализовати увезивање и преосталих локација у VoIP систем путем СДХ мреже те тако имплементирати комплетну и функционалну мрежу за пријенос података и гласа за потребе Министарства.

10. Кореспонденција

Министарство је у остављеном року доставило коментаре на Нацрт извјештаја о ревизији за 2014. годину. У коментарима су углавном прихваћени налази и препоруке ревизије.

Чланови тима за финансијску ревизију

Данијел Јозић, виши ревизор

Наташа Тимотија, виши ревизор

Влатко Малбашић, виши ревизор

Сеида Капо, ревизор

Наташа Павловић, ревизор

Енес Алић, ревизор

Ивона Козар, ревизор

Руководилац Одјељења за финансијску ревизију и вођа тима

Муневера Бафтић, виши ревизор

Руководилац Одјељења за развој, методологију и контролу квалитета

Драгољуб Ковинчић, виши ревизор

III ПРИЛОГ

ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ И ИЗЈАВА О ОДГОВОРНОСТИМА

Pregled rashoda budžeta za 2014. godinu

Naziv institucije: Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine

Tabela I

Opis	Odobreni budžet	Usklađivanja budžeta	Ukupni budžet (2+3)	Izvršenje budžeta	Inde x 5/4
1	2	3	4	5	6
1. Tekući izdaci	278.654.000	-96.323	278.557.677	272.717.360	98
Bruto plaće i naknade	189.719.000	300.000	190.019.000	189.900.913	100
Naknade troškova zaposlenih	51.054.000	-574.844	50.479.156	50.072.612	99
Putni troškovi	3.009.000	100.000	3.109.000	3.109.000	100
Izdaci telefonskih i pošt.usluga	791.000	-44.400	746.600	745.719	100
Izdaci za energiju i kom. usluge	7.473.000	2.900	7.475.900	6.408.010	86
Nabavka materijala	10.676.000	-330.410	10.345.590	7.940.907	77
Izdaci za usl. prijevoza i goriva	5.592.000	2.459.528	8.051.528	7.422.216	92
Unajmljivanje imovine i opreme	384.000	15.000	399.000	314.966	79
Izdaci za tekuće održavanje	6.800.000	-2.928.150	3.871.850	3.870.153	100
Izdaci za osiguranje	354.000	184.800	538.800	538.534	100
Ugovorene i druge posebne usluge	2.802.000	719.253	3.521.253	2.394.330	68
2. Kapitalni izdaci	3.900.000	-1.724.677	2.175.323	1.906.066	88
Nabavka zemljišta		0	0		
Nabavka građevina		0	0		
Nabavka opreme	3.890.000	-1.904.427	1.985.573	1.890.939	95
Nabavka ostalih stalnih sredstava		189.750	189.750	15.127	8
Rekonstrukcija i invest.održavanje	10.000	-10.000	0		
3. Tekući grantovi	50.000	0	50.000	50.000	100
Grantovi pojedincima	50.000		50.000	50.000	100
3.a Kapitalni grantovi	250.000	0	250.000	250.000	100
Kapitalni grantovi pojedincima	250.000		250.000	250.000	100
4. Višegodišnja kapitalna ulaganja	0	7.480.000	7.480.000	0	0
Remot helikoptera		7.480.000	7.480.000		0
5. Novčane donacije	0	2.343.803	2.343.803	182.507	8
Donacije Vlade SAD-a		558.706	558.706	0	0
Donacija prijateljskih zemalja		103.618	103.618	0	0
Središte za obuku za operacije potpore miru - PSOTC		1.603.052	1.603.052	119.194	7
Obuka i edukacija specijaliziranog personala OS BiH - NUPI		59.013	59.013	49.066	83
DonacijaVI CISM FUTSAL CUP for PEACE		19.414	19.414	14.247	73
Ukupno (1+2+3+4+5)	282.854.000	8.002.803	290.856.803	275.105.933	95

Napomena:

U koloni 3 - Usklađivanje budžeta uključena je Izmjenama i dopunama zakona o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik broj 60, restrukturiranje budžetskih sredstava, Odobrena tekuća rezerva, višegodišnja kapitalna ulaganja i novčane donacije van budžeta.

Rukovodstvo je Pregled rashoda budžeta po ekonomskim kategorijama odobrilo dana 28.02. 2015. godine.

Ministar:
Marina Pendeš

Bilans stanja na dan 31.12.2014. godine

Naziv institucije: Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine

Tabela II

Opis	31.12.2013	31.12.2014.	Index 3/2
1	2	3	4
1. Gotovina, krat.potraživanja, razgraničenja i zalihe	1.090.536	827.612	76
Novčana sredstva	187.034	192.413	103
Kratkoročna potraživanja	903.503	635.199	70
Kratkoročni plasmani	0	0	
Interni finansijski odnosi	0	0	
Zalihe	0	0	
Kratkoročna razgraničenja	0	0	
2. Stalna sredstva	51.509.182	239.464.731	465
Stalna sredstva	69.986.119	283.970.610	406
Ispravka vrijednosti	18.476.937	44.505.968	241
Neotpisana vrijednost stalnih sredstava	51.509.182	239.464.731	465
Dugoročni plasmani	0	0	
Dugoročna razgraničenja	0	0	
UKUPNO AKTIVA (1+2)	52.599.719	240.292.343	457

3. Kratkoročne obaveze i razgraničenja	34.911.982	35.238.101	101
Kratkoročne tekuće obaveze	7.352.669	4.385.293	60
Kratkoročni krediti i zajmovi	0	0	
Obaveze prema zaposlenima	20.217.074	20.375.530	101
Interni finansijski odnosi	0	0	
Kratkoročna razgraničenja	7.342.239	10.477.277	143
4. Dugoročne obaveze i razgraničenja	0	0	
Dugoročni krediti i zajmovi	0	0	
Ostale dugoročne obaveze	0	0	
Dugoročna razgraničenja	0	0	
5. Izvori sredstava	51.509.182	239.464.731	465
Izvori sredstava	51.509.182	239.464.731	465
Ostali izvori sredstava	0	0	
Neraspoređeni višak prihoda/rashoda	0	0	

UKUPNO PASIVA (3+4+5)	86.421.165	274.702.833	318
------------------------------	-------------------	--------------------	------------

Napomena: Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija Bosne i Hercegovine, čl.8. stav 4., napomenuto je da bilans stanja budžetskih korisnika **neće biti uravnotežen** (aktiva jednaka pasivi) zbog programski uspostavljenog sistema Glavne knjige, dok će bilans stanja koji radi Ministarstvo finansija i trezora na nivou Budžeta institucija Bosne i Hercegovine za tekuću godinu biti uravnotežen.

Rukovodstvo je Bilans stanja odobrilo dana 28.02. 2015. godine

Ministar:
Marina Pendeš

Izjava o odgovornostima rukovodstva

Međunarodni standard vrhovnih revizionih institucija (ISSAI 1580) predviđa da revizor treba da dobije odgovarajuću izjavu od rukovodstva institucije kao dokaz da rukovodstvo priznaje svoju odgovornost za objektivno prikazivanje finansijskih izvještaja saglasno mjerodavnom okviru finansijskog izvještavanja, te da je odobrilo finansijske izvještaje.

Rukovodstvo **Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine** (u daljem tekstu: Ministarstvo) dužno je da obezbijedi da finansijski izvještaji za 2014. godinu budu izrađeni u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija BiH („Službeni glasnik BiH broj 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija BiH (Službeni glasnik BiH broj 33/07 i 16/10 i protokol Ministarstva finansija i trezora broj: 01-05-02-1-656-1/12 od 23.01.2012. godine) i Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH (protokol Ministarstva finansija i trezora BiH broj: 01-08-02-1-644-1/12 od 20.01.2012. godine). Rukovodstvo je također obavezno da postupa u skladu sa Zakonom o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2014. godinu (Službeni glasnik BiH broj 104/13) i pratećim uputstvima, objašnjenjima i smjernicama koje donosi Ministarstvo finansija i trezora BiH, kao i ostalim zakonima u Bosni i Hercegovini, tako da finansijski izvještaji daju fer i istinit prikaz finansijskog stanja Ministarstva.

Pri sastavljanju takvih finansijskih izvještaja odgovornosti rukovodstva obuhvataju garancije:

- da je osmišljen i da se primjenjuje i održava sistem internih kontrola koji je relevantan za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja;
- da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze;
- da finansijski izvještaji sadrže sve relevantne podatke i analize izvršenja budžeta, kao i podatke o sistemu internih kontrola i realizaciji preporuka revizije.
- da se u poslovanju primjenjuju važeći zakonski i drugi relevantni propisi;

Rukovodstvo je također odgovorno za čuvanje imovine i resursa od gubitaka, pa stoga i za preduzimanje odgovarajućih mjera da bi se spriječile i otkrile pronevjere i ostale nezakonitosti.

Datum, 02.04.2015.god.

Ministar:

Marina Pendeš